

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM II. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM VE GELENEKSEL ÖĞRETİM
YÖNTEMLERİNİN ÖĞRENME ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nesli Simge KAHVECİOĞLU

ANKARA – 2007

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM II. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM VE GELENEKSEL ÖĞRETİM
YÖNTEMLERİNİN ÖĞRENME ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Nesli Simge KAHVECİOĞLU

Danışman
Prof. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU

ANKARA – 2007

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Nesli Simge KAHVECİOĞLU'nun İlköğretim I. Kademe II. Sınıf Resim-İş Dersinde “Renkleri ve Renkli Resim Tekniklerini Tanıyabilme” Konusunun Etkileşimli (Interactive) Ortamda Anlatımının Değerlendirilmesi başlıklı tezitarihinde, jürimiz tarafından Anabilim / Anasanat Dalında Yüksek Lisans / Doktora / Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Başkan):

.....

Üye (Tez Danışmanı):

.....

Üye :

.....

ÖNSÖZ

Tez konumu seçmemde beni yönlendiren, yapıcı eleştirileriyle yüreklendiren, araştırmanın her aşamasında bana yol gösteren, bilgi ve deneyimleriyle destekleyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU' na, araştırma süresince engin bilgisinden yararlandığım bir diğer hocam sayın Prof. Dr. Halil İbrahim YALIN 'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Uygulama aşamasında bana kapılarını açan ve her rahatlığı sağlayan Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulu müdürü sayın Davut YILMAZ' a, uygulamamı yapmamda benden yardımlarını ve güler yüzünü eksik etmeyen ilköğretim görsel sanatlar dersi öğretmeni sevgili Dilara Gül HATİPOĞLU' na teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın her aşamasında yanımda olan ve benden manevi desteğini esirgemeyen arkadaşlarım Evrim BAYRAKTAR ve Birgül COŞKUN' a sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak beni bu günlere getiren, hayatımın her aşamasında maddi ve manevi anlamda beni destekleyen sevgili aileme ve beni motive eden, daima yanımda olan ve olacağını bildiğim İlker GÖKTEPE' ye en büyük teşekkürü bir borç bilirim.

Nesli Simge KAHVECİOĞLU

ÖZET

İLKÖĞRETİM II. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM İLE GELENEKSEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN ÖĞRENME ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Kahvecioğlu, Nesli Simge

Yüksek Lisans, Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU

Mart - 2007

Araştırmada, ilköğretim II. sınıf görsel sanatlar dersinde geleneksel öğretim yöntemiyle bilgisayar destekli öğretim yönteminin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenin, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulunun II. sınıflarından 80 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında öğrenciler için ön ve son test ile araştırmacı tarafından etkileşimli ders yazılım CD'si hazırlanmıştır. Ön ve son test sonuçlarından elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiş ve t-testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda;

1. Bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerine kıyasla daha başarılı bir sonuca ulaştıkları görülmüştür.
2. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin son test puanlarının aritmetik ortalamasını karşılaştırdığımızda, deney grubu öğrencilerinin anlamlı bir farkla daha başarılı oldukları görülmüştür.
3. İstatistiksel sonuçların yanında, bilgisayar destekli öğretim sürecinde öğrencilerin derse severek katıldıkları, hevesli oldukları ve eğlenerek öğrendikleri gözlemlenmiştir.

Araştırmanın sonunda, ortaya çıkan sonuçlara dayalı olarak, öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

COMPARISON OF COMPUTER ASSISTED TEACHING AND TRADITIONAL EDUCATION SYSTEM EFFECTS ON LEARNING IN THE COURSE OF VISUAL ARTS IN THE 2ND CLASS OF PRIMARY EDUCATION

Kahvecioğlu, Nesli Simge

Graduate, the Main Discipline of the Art Teaching

Thesis Consultant: Prof. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU

March - 2007

In this research, traditional method and the computer assisted teaching method has been compared and evaluated in the subject of visual arts in 2nd grade level of primary school. The concept of research is comprised of 80 2nd-grade pupils from The Foundation of Gazi University – private primary school. Within the scope of this research, a pre-test, a post-test and an interactive course on CD were prepared for the pupils by the researcher. Data obtained from the pre-test and post-test results were analyzed by means of the SPSS programme by conducting t-tests. As a result of the research, it has been found that;

1. The pupils within the sample group to which computer assisted teaching method was implemented were more successful compared to those in the traditional educational method group;
2. Experimental group pupils were significantly more successful when the results of the arithmetical averages of the post-test scores of control and test group students were compared;
3. Besides the statistical results, in the process of the computer assisted learning pupils were motivated and enthusiastic in attending the course and learned in an enjoyable way.

At the end of the thesis, suggestions have been presented based on the results of this research.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	6

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Görsel Sanatlar Eğitimi	9
2.1.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları	9
2.1.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel İlkeleri	11
2.1.3. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği	12
2.1.4. Görsel Sanatlar Dersinin Önemi	13
2.1.5. Görsel Sanatların İlköğretimde Önemi	14

2.1.6. Sanatın İlke ve Elemanları	15
2.1.6.1. Sanatın Elemanları	15
2.1.6.1.1. Değer	15
2.1.6.1.2. Çizgi	16
2.1.6.1.3. Doku	16
2.1.6.1.4. Biçim - Form	17
2.1.6.1.5. Boşluk (Mekan).....	18
2.1.6.1.6. Renk	18
2.1.7. Renkli Resim Teknikleri	21
2.1.7.1. Sulu Boya Tekniği	21
2.1.7.2. Pastel Boya Tekniği	22
2.1.7.3. Kuru Boya Tekniği.....	23
2.1.8. Sanat Eğitiminde Bilgisayarın Kullanımı	23
2.2. Bilgisayarların Eğitim-Öğretim Alanlarında Kullanımı	24
2.2.1. Bilgisayarın Eğitim Alanında Kullanımı	24
2.2.2. Bilgisayarın Öğretim Alanında Kullanımı	26
2.3. Bilgisayar Destekli Öğretim.....	28
2.3.1. Bilgisayar Destekli Öğretimin Amaçları.....	29
2.3.2. Bilgisayar Destekli Öğretimin Uygulama Şekilleri	30
2.3.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları	30
2.3.4. Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları.....	32
2.3.5. Bilgisayar Destekli Öğretim Programları (Yazılımları).....	33
2.3.5.1. Özel Öğretici Programlar (Tutorial)	34
2.3.5.2. Alıştırma ve Tekrar Programları	34
2.3.5.3. Benzetişim (Simülasyon) Programları	35
2.3.5.4. Eğitsel Oyun Programları.....	36
2.3.5.5. Problem Çözme Programları.....	37

2.4. Bilgisayar Destekli Öğretimde Öğretim Yaklaşımları.....	37
2.4.1. Davranışçı Kuram - Programlı Öğrenme ve Küçük Adımlar İlkesi.....	37
2.5. Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim.....	38
2.5.1. Dünyada Bilgisayar Destekli Öğretim	38
2.5.2. Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim.....	40

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	44
3.1. Araştırmanın Modeli	44
3.2. Evren ve Örneklem	45
3.3. Verilerin Toplanması	46
3.3.1. Başarı Testi	46
3.3.2. Etkileşimli CD.....	47
3.4. Verilerin Analizi	47

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUMLAR	48
-------------------------------	----

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	52
5.1. Sonuç.....	52
5.2. Öneriler	53
KAYNAKÇA.....	54
EKLER.....	60

KISALTMALAR LİSTESİ

başk.	: Başkaları
BDE	: Bilgisayar Destekli Eğitim
BDÖ	: Bilgisayar Destekli Öğretim
Bkz.	: Bakınız
CD	: Compact Disc
Çev.	: Çeviren
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
S.	: Sayı

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Deney Deseni.....	44
Tablo 2: Deney İçerisinde Yer Alan Okul ve Öğrenci Sayısı.....	45
Tablo 3: Kontrol ve Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu	48
Tablo 4: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu	49
Tablo 5: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu	50
Tablo 6: Kontrol ve Deney Grubu Öğrencilerinin Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Resim 1.	19
Resim 2. Renk Çemberi	20
Resim 3.	66
Resim 4.	66
Resim 5.	67
Resim 6.	67
Resim 7.	68
Resim 8.	68
Resim 9.	69
Resim 10.	69
Resim 11.	70
Resim 12.	70
Resim 13.	71
Resim 14.	71
Resim 15.	72
Resim 16.	72
Resim 17.	73
Resim 18.	73
Resim 19.	74
Resim 20.	74
Resim 21.	76
Resim 22.	76
Resim 23.	77
Resim 24.	77
Resim 25.	78
Resim 26.	78
Resim 27.	79
Resim 28.	79

Resim 29.	80
Resim 30.	80
Resim 31.	81
Resim 32.	81

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Problem

Bilgi ve iletişim teknolojisinin süratle gelişmesiyle ortaya çıkan yeni kavramlar ve çoğalan bilgi beraberinde eğitim alanında da yeni yöntemlerin kullanılmasını gerekli kılmıştır.

Eğitim-öğretimde kullanılan çeşitli materyallerin arasında hiç kuşkusuz bilgisayarın yeri farklıdır. Bilgisayar, sınırlarının genişlemesi ve yeteneklerinin artmasıyla eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Okullarda bilgisayar, kendisi bir ders olarak işlenmesinin yanı sıra, geleneksel yöntemin yanında destek verici bir öğretim yöntemidir. Bu yönüne de “Bilgisayar Destekli Öğretim” denmektedir.

Bilgisayar destekli öğretim gerçekleştirme biçimleriyle ilgili olarak çeşitlilik göstermektedir. Bilgisayarda alıştırmalar ve tekrarlar yapılması, eğitici oyunlar oynanması ve problem çözülmesinin yanında, bir ders konusu tamamıyla bilgisayar yardımıyla da anlatılabilir. Ancak bilgisayar geleneksel yöntemin yerini alacak bir araç değil, öğretmenin gerektiği zaman yararlanabileceği, öğrencilerin öğrenmelerine destek olabilecek bir araçtır.

Bilgisayar destekli öğretimde öğrenci tamamen bağımsız, kendi hızı ve kapasitesi doğrultusunda bilgilere ulaşabilmekte, test ve alıştırmalar yapabilmekte ve dönüt alabilmektedir.

Bilgisayar destekli öğretimin gelişmiş ülkelerde uygulanmaya başlanması 1960'lı yılları bulmaktadır. Türkiye'de ise 1984 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından satın alınan 1100 adet bilgisayarın 101 liseye kurulmasıyla uygulamalar başlamıştır.

Günümüzde artık birçok okulda bilgisayar laboratuvarları bulunmaktadır. Bu durum da bilgisayarın okullarda bir eğitim aracı olarak kullanılmaya başlandığını göstermektedir. Buna rağmen yeteri kadar yazılımın mevcut olmamasıyla birlikte, görsel sanatlar derslerinin bilgisayar destekli öğretimi ders yazılımları açığının da giderilemediği görülmektedir.

Bu araştırmada; bu amaçla görsel sanatlar dersinde bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretime oranla etkisini belirlemek araştırmacı tarafından hedef olarak seçilmiştir.

Bilgisayar destekli öğretim yönteminin ilköğretim görsel sanatlar eğitimine katkısı araştırılacaktır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim II. sınıf görsel sanatlar dersinde bilgisayar destekli öğretim ve geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrenme üzerine etkisini karşılaştırılmasıdır.

Bu amaçla araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

- Geleneksel öğretim yöntemi ile bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı 2 grup arasında “ana renkleri” öğrenmeleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır ?

- Geleneksel öğretim yöntemi ile bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı 2 grup arasında “ara renkleri” öğrenmeleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır ?
- Geleneksel öğretim yöntemi ile bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı 2 grup arasında “renkli resim tekniklerini” öğrenmeleri bakımından anlamlı bir fark var mıdır ?

1.3. Önem

Günümüzde hızla gelişen teknoloji ve bunun getirisi olan bilginin üretimi ve transferi yaşadığımız çağın en belirgin özelliği olmuştur. Bu nedenle yaşadığımız çağ “bilgi çağı” adını almıştır. Bilgi üretimi ve transfer teknolojisindeki gelişmelerin, en fazla etkilediği alanlardan biri de eğitim alanıdır. Bu nedenle ABD, İngiltere, Fransa gibi gelişmişlik düzeyi açısından ileri ülkelerde, bilgisayar teknolojilerinin okulların eğitim araçları arasında yerini aldığı gözlenmektedir (Tepecik ve Tuna, 2001, s.9).

Bilgisayar destekli öğretimde bilgisayarlar, öğretim sürecinde yalnız başına değil, eğitim sistemini destekleyici bir araç olarak kullanılmaktadırlar. Bilgisayar ders yazılımları sayesinde öğrenci konuyu bilgisayar ortamında öğrenebilmekte, alıştırmalar yapabilmekte, testler çözebilmekte ve eğitsel oyunlar oynayabilmektedir. Burada en önemli şey öğrencinin tamamen bağımsız olması, istediği kadar tekrar yapabilme şansına ve öğrenme hızına yeterli süreye sahip olmasıdır. Bilgisayar ortamında ders öğrencilerin ilgilerini her zaman canlı tutar ve öğretmen öğrencileriyle daha yakından ilgilenme şansına sahip olur.

Günümüzde bilgisayarların çoklu ortam (Multimedya) özellikleri ile pek çok araç ve gereci bünyesinde taşıdıkları söylenebilir. Bununla birlikte, bilgisayar teknolojisinin ve ürünlerinin şaşırtıcı derecede gelişmesi ve özellikle Batı ülkelerinde sanat eğitimine adaptasyonu ile geleneksel araç –gereçle aralarında bir takım kavramsal ve teknik farklılıkları da beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte, bilgisayar ve bağlı ekipmanların sanat alanındaki potansiyelleri genelde tahmin edilenden çok daha fazladır (Tuna ve Tepecik, 2003, s.2).

Sanat eğitim ve öğretiminde bir araç olarak bilgisayarlar, yöntem ve yaklaşım farklı olmak şartıyla ilköğretim okulu öğrencilerinden, yüksek öğrenim öğrencilerine kadar geniş bir yelpazede kullanılma imkanına sahiptirler (Tuna ve Tepecik, 2003, s.2).

Günümüzde mevcut olan bilgisayar destekli eğitim için gerekli olan ders yazılımlarının bir çoğu yabancı ülkelerde hazırlanmış ve sonradan Türkçe'ye çevrilmiş yazılımlardır. Fakat bu yazılımların arasında görsel sanatlar dersi için yazılım açığının giderilmediği görülmektedir. Dolayısıyla ilköğretim kurumları görsel sanatlar dersinde, bilgisayar teknolojisinden yararlanılması sonucunda ortaya ne gibi sonuçlar çıkacağı konusunda yeterli fikrimiz bulunmamaktadır.

Bu çalışma, ilköğretim II. sınıf öğrencileri için hazırlanmış olan görsel sanatlar dersi yazılımının uygulanması sonucunda bize faydalı veriler sağlaması ve ileride bu verilerin yeni yazılımlara ve uygulamalara yön verebilmesi bakımından önemli görülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulamasının öncesinde aşağıdaki maddeler varsayılmıştır;

- Uygulama için seçilen renk bilgisi konusu anlamlı bir yargıya varmak için yeterlidir.
- Uygulama için hazırlanan “Renkler ve Renkli Resim Teknikleri” adlı etkileşimli CD amaca yönelik ve yeterli seviyededir.
- Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin seviyelerinin eşit düzeyde olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulunun II. sınıf öğrencilerinden 40 deney grubu ve 40 kontrol grubu olmak üzere toplam 80 öğrenciyi kapsamaktadır.
2. Deney ve kontrol gruplarıyla yapılan çalışma ilköğretim II. sınıf renk bilgisi -ana renkler, ara renkler ve renkli resim teknikleri- konularıyla sınırlıdır.
3. Deney grubunun deney süresince kullandığı ders materyali araştırmacı tarafından hazırlanan “Renkler ve Renkli Resim Teknikleri” isimli etkileşimli eğitim CD’si ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim

Eğitim yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliğidir (Oğuzkan, 1974, s.61–62).

Hiç şüphesiz ki eğitim bir toplumun yeniliklere ve çağdaş uygarlığa ayak uydurmasının en önemli araçlarından biridir...Eğitim insana yapılan uzun vadeli bir yatırımdır (Özsoy, 2003a, s.25).

Sanat

İnsanoğlunun bilinen yazılı tarihinin başından beri önemli bir olgu olan sanatı, düşünürler ve sanatçılar farklı olarak algılamış ve ifade etmişlerdir. Eflatun (Platon) sanatı bir kopyayı tekrar kopya etmek, imgeyi tekrar imgelemek olarak tanımlamış ve sanatın bir yansıma olduğunu söylemiştir (Read, 1981, s.127).

Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, bireyin duygusal, zihinsel ve bedensel eğitimi bütünlüğü içerisinde estetik duygularının geliştirilmesi, yeteneklerinin olgunlaştırılması ve yaratıcılığının artırılması adına yapılan eğitim çabasıdır.

Dar anlamda ise okullardaki ilgili bölüm ve sınıflarda bu alana ilişkin olarak verilen derslerdir (San, 1983, s.19).

Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi içinde barındırdığı, resim, heykel, seramik, grafik tasarımı, mimarlık, endüstri tasarımı, baskı, fotoğraf ve tekstil alanlarının eğitimidir. Görsel sanatlar eğitimi ile bireyin estetik eğitiminin yanı sıra kendini ifade edebileceği farklı tarzlar yaratmak amaçlanmaktadır.

Görsel sanatlar eğitiminin odak noktasını çocuklar ve genç bireyler oluşturur. Çünkü onların küçük yaşlarda aldıkları nitelikli bir sanat eğitimi gelecekte estetik duyarlılığı gelişmiş yetişkinler olmalarını sağlayacaktır. Bu estetik duyarlılık sadece bireylerin çevresel yaşamlarındaki düzenlemelerle sınırlı kalmayacak, onların davranışlarına da yansımaya sebep olacaktır (Buyurgan, 2005, s.24).

Bilgisayar Destekli Öğretim

Bilgisayar destekli öğretim (BDÖ), bilgisayarların sistem içine programlanan dersler yoluyla öğrencilere bir konu ya da kavramı öğretmek ya da önceden kazandırılan davranışları pekiştirmek amacıyla kullanılmasıdır (Yalın, 2004, s.165).

Etkileşimli (İnteraktif)

Davranışı doğrudan kullanıcının girdiği verilere bağlı olup ürettiği, çıkışı doğrudan kullanıcıya ileten bilgisayar tabanlı sistemleri belirtir (Denli, 2000, s.93).

Kompakt Disk (Compact Disc - CD)

CD (compact disc), küçük, taşınabilir, yuvarlak boyutlarda , elektronik kayıt, yedekleme,ses video saklamak ve bilgisayar verilerini sayısal bir formatta saklayabilen, optik medyadır.

(<http://www.cclub.metu.edu.tr/nenediroku.php?id=28>)

İnteraktif CD

Video ,fotoğraf, ses, doküman, gibi görsel ve işitsel bir çok öğeyi içerisinde barındıran, kullanıcının yönlendirmesi ile çalışan, hiç bir özel program gerektirmeden otomatik olarak başlayan, bir çok bilginin bir arada sunulabildiği bir disktr. (<http://www.cdkopyalama.com/>)

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi, okulöncesi dönemden yüksek öğrenim dönemine kadarki sanat eğitimi ve öğretimi ile ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmaların bütünüdür. Görsel sanatlar, resim, heykel, mimarlık, endüstri tasarımı, grafik tasarımı, tekstil, seramik, fotoğrafçılık gibi çok geniş bir alanı içine almaktadır. Görsel sanatlar eğitimi ile bireyin estetik eğitiminin yanı sıra kendini ifade edebileceği farklı tarzlar yaratmak amaçlanmaktadır.

2.1.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

- Bireyin hayatının her alanında kullanabileceği yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak.
- Bireyin estetik duygu ve beğenisini geliştirerek, sanat üzerine bilinçli eleştirilerde bulunmasını sağlamak.
- “Sanatı görsel bir iletişim biçimi olarak kullanmak ve değerlendirmek için gerekli güven ve yeterliği kazandıracak olan görsel okur-yazarlığı sağlayabilmek” (Özsoy, 2003a, s.15).

- Ulusal ve uluslararası sanatçı ve sanat eserlerini tanımasını sağlamak.
- “Öğrencinin, analiz ve sentez yeteneği (seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme) ile eleştirel bakış açısını geliştirmek” (MEB Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.8).
- Bireye günümüze kadar ulaşmış sanat eserlerinden haz alma duyarlılığını kazandırmak.
- Bireye sanatın son derece önemli ve gerekli olduğunun bilincine vardırarak.
- Öğrencide var olan yeteneği ortaya çıkarma ve bunu besleyip en uygun yerde ve en iyi şekilde kullanabilmeyi sağlamak.
- “Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma, duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak (MEB Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.8).
- Sanat galerilerini, müzeleri, eski uygarlıkların yaşamlarını sürdürmüş oldukları ören yerlerini ve anıtları tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme.
- “Toplumun farklı ve çeşitli gelenek, görenek ve inançları ile ilgili olarak bireylerin duyarlılığını ve hoşgörülülüğünü sanatsal çabalarla geliştirebilme (Özsoy, 2003a, s.15).
- “Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme (Ünver, 2002, s.111).

- “Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve iş birliği, dayanışma anlayışı, birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme” (Aktaran: Buyurgan, 2001, s.14).

“Bu amaçlar doğrultusunda; kişisel yaşantı ve deneyimlerin yaratıcı anlatımla bütünleşerek dolaysız kendini anlatmaya dönüştüğü bir disiplin olan resim eğitimi, çağdaş ve yetkin bir kişilik geliştirme aracı olmaktadır” (Etike, 2001, s.34).

2.1.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel İlkeleri

İlköğretim kademesinde uygulanacak olan görsel sanatlar eğitimi için belirlenmiş olan amaçlara ulaşılabilmesi için birtakım ilkeler baz alınmalıdır. Bunları aşağıda belirttiğimiz şekilde sıralayabiliriz;

- Her çocuk aslında yaratıcıdır.
- “Her çocuk farklı algı, bilgi, sezgi ve duygu dünyası ile deneyime sahiptir, uygulamalarda bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur (MEB Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.9).
- Uygulamalarda mutlaka iki ve üç boyutlu çalışmalara da yer verilir. Bu çalışmalar, grup özelliği gösteren öğrencilerden oluşan bir sınıfta yaptırıldığında, öğrencilerin yatkınlıklarına olanak tanınmış olur. Ayrıca farklı araç-gereçlerin kullanılmasına olanak sağlanmalıdır. Bu çocuğa uygun gereci ve alanı belirlemede kolaylaştırıcı bir faktör olur.
- Resim-İş dersi diğer derslerin sürekli uygulama alanı olarak düşünülmemelidir. Resim-İş dersi “bir anlatım dersi” sözünden “çocuğun kendini dışa vurması” anlamı çıkarılması gerekirken, bu genellikle, “Çocuğun başka derslerde öğrendiklerini resim dersinde çizgi ve renkle ya da üç boyutlu biçimlerle anlatılması” olarak değerlendirilmektedir. Bu yüzden resim dersinin diğer derslerle ilgili araç ve gereçlerin yapımı, onarımı gibi etkinlikler için ayrılmış zaman

olarak düşünülmemelidir. Resim-İş dersi diğer derslerin devamı değildir (Artut, 2001, s.173).

- Kazanımlara yönelik olarak, kullanılan ilgi çekici öğrenme-öğretme yöntemleri ve teknikleriyle, dersin işlenişi zenginleştirilir.
- “Görsel sanatlar dersi, çocuğu temel alır; öğrenme öğretme süreci, çocuğun kendine özgü algılama ve anlamlandırma evreni içinde, gelişim basamaklarına göre düzenlenir” (MEB Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.10).
- “Değerlendirmede öğretmen, her çocuğun gelişim sürecini, bireysel farklılıklarını temel alan bir yaklaşım ile öğrenme öğretme sürecine katılımını ve görsel sanatlar dersinin kazanımları çerçevesinde bir bütün olarak ele almalıdır” (MEB Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, 2006, s.10).

2.1.3. Görsel Sanatlar Eğitiminin Gerekliliği

Görsel sanatlar eğitimi okullarda müfredat programı içerisinde yer alan bir ders olmakla birlikte, kendine has ve kendine özel eğitimi, yöntemi ve teknikleri olan bir alandır. Bu ders öğrenciler için bilişsel, duyuşsal ve bedensel etkinliklerde bulunarak kendilerini ifade etmelerini sağlaması bakımından çok yönlü ve son derece önemli bir araçtır.

İyi bir görsel sanatlar eğitimi almayan çocuk aslında kapsamlı bir genel eğitimden yoksun kalmaktadır. Çünkü görsel sanatlar eğitimi, çocuğa görsel sanatların yanı sıra, paylaşmayı, üretmeyi, yaratmayı ve el becerisini de öğretir.

Resim-İş dersleri boş zamanların değerlendirilmesine ortam sağlayan süsleme amaçlı bir ders değildir. Özellikle okul öncesi ve ilköğretimde resim dersleri çocuğun coşkulu ve canlı, dış etkenlere açık duygusal nedeniyle bu eğitimi alabileceği en iyi dönemdir. Bu derste çocuk, içinde yaşadığı çevreyi, ortamı tanır, çizdiği resimlerle (*ben de varım...*) kendisini çevresine kanıtlamaya çalışır, bir değer olduğunun bilincine vararak kendisini tanımlamada önemli bir faktör olarak görür (Artut, 2001, s.175).

Çocuk sanatsal etkinliklerde bulunarak rahatlar, insanı ve yaratıcı duygudüşüncelerini geliştirir.

Görsel sanatlar dersi yalnızca sanat eğitimiyle de sınırlı değildir. Çocuk bu sayede doğadaki ve yaşamdaki zenginlikleri görerek kişisel bütünlük ve özgüven kazanır.

2.1.4. Görsel Sanatların Önemi

Her kültürde olduğu gibi bizde de hiç kuşkusuz görsel sanatların vazgeçilmez bir yeri vardır. Görsel sanatlar yaşantılarımıza canlılık verir, bizi hassas yapar ve kim olduğumuza ve neye inandığımıza ilgi duymamızı; bazı zamanlar acı verici de olsa kendimizi ve toplumumuzu aynaya yansıtmanızı sağlar. Görsel bir sanat eseri düşünceleri, duyguları ve algılarımızı sergiler. Görsel sanatlar her bireyin benzersizliğiyle, özgünlüğüyle, kişilikli birey olmanın yüceliği ile ve yaratıcı hayaller kurma ile ilgilenir (Özsoy, 2003b, s.41).

Görsel sanatlar etrafımızdaki nesnelerin nasıl görüldüğünü, uyumun ve düzenin nasıl oluştuğunu en güzel sergileyen alandır. İnsanlar seçimlerini geliş güzel yapmayıp, beğenisine hitap edeni tercih etmektedir. Bunun sebebi de aslında seçimini estetik olandan yapma ihtiyacıdır.

... reklamların, ambalaj kutu ve kaplarının, kumaşların, mobilyaların, evlerin, sokakların ve parkların; kamuya ait ve ticari binaların tasarımından, giydiğimiz çeşitli kıyafetlere ve yemek yediğimiz kap kacağa kadar her şeyin estetik etkisini yansıttığı görsel sanatların günlük hayatımızın önemli bir parçasında oynadığı rolden çok az kişi haberdardır. Görsel sanatlar zengin ve renkli bir hayat oluşturmak için

bize önemli katkı yapar ve insan hayatının esas unsurudur (Özsoy, 2003b, s.42)

2.1.5. Görsel Sanatların İlköğretimde Önemi

İlk ve ortaöğretim okullarında verilen eğitim çoğunlukla sözlü, yazılı ve ezber ağırlıklıdır. Öğrenciden, daha yeteneklerini, bilgi ve becerisinin ağır bastığı alanı keşfetmeden bir mesleğe yönelmesi istenmektedir.

“Aslında eğitimin amacı... çeşitli konularda bilgilendirmek ve eğitmek kadar, algılama ve tasarlama sonucunda bir şeyler yaratmaya, keşfetmeye yönlendirmek olmalıdır. Kısacası, görsel eğitim de verilmelidir” (Südor, 2000, s.11).

Resim-İş dersleri ilköğretim okullarında sanatsal anlatım ve beceriyi geliştiren teknik bir derstir. Genel eğitimin tümü içerisinde bir anlatım dersidir; özel ilke yöntemleri vardır. Eğitim programlarımızda 1913 yılından sonra yer alan ve çağımızda psikoloji alanında yapılan araştırmalar sonucu önemi daha da artan bu derse ülkemizde yeterli ilgi gösterilmemiştir. Çocuk, resim-iş dersi aracılığıyla duygu, düşünce ve yaşantılarını çizgi, biçim ve renklerle anlatmak olanağı bulur. Bu sırada iyi anlayamadığı konuları öğrenme gereksinimi duyar, yaparak yaşayarak öğrenir. Bir yandan öğrenmeyi güçlendirirken diğer yandan duygu, düşünce ve hayalleri ile kişiliğini geliştirir. Bu ders çocuğun, yeteneklerini geliştirir, yapıcı, yaratıcı etkinliklerde sorumluluk duygusunu kazandırır. Resim-İş dersinin bu görevler gerçekleştirebilmesi; bu dersin gereği gibi işlenmesine, özel alan ilke yöntemlerinin uygulanmasına, araç ve gereçlerin teminine, öğretmenlerin bu dersin önemini benimsemesi öğretim tekniklerini bilmesine bağlıdır (Aktaran: Zor, 2004, s.24, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).

2.1.6. Sanatın İlke ve Elemanları

Bir resim çalışmasında kullanılan elemanlar ve bu elemanların bir arada kullanımına özgü belirli ilkeler vardır. Bunlar sanatın ilke ve elemanlarıdır.

“Sanatın ilkeleri, bir sanat eseri üretirken, sanatın elemanlarını seçme ve düzenlemeye özgü belirli niteliklerdir. Sanatçılar, çalışmalarını tasarlarken tasarım elemanlarını düzenleyerek ve denetleyerek aşamaları çeşitlendirmeye çalışırlar” (Keser, 2005, s.298).

“Bu ilkeler, tasarım ilkeleri adı ile tanımlanan; denge, vurgu, armoni, çeşitlilik, dereceleme, hareket, ritim ve orantıdır” (Mittler, 1994, s.25).

Sanat elemanları veya tasarım elemanları, ön yapı malzemeleri, sanat eserinin yapı taşlarıdır...sanatçı bunlarla duygu ve düşüncelerini anlatmaya çalışır...plastik sanatlarda kullanılan genel geçer yedi eleman vardır. Bunlar; değer, çizgi, doku, biçim-form, boşluk (mekan) ve renk olarak sayılabilir(Boydaş, 2004, s.16).

2.1.6.1. Sanatın Elemanları

2.1.6.1.1. Değer

Değer, bir rengin açıktan koyuya kadar olan tüm tonlarıdır. Bu açık-koyu değerler rengin üzerine yansıyan ışık sayesinde ortaya çıkarlar. Işığın yansıdığı kısımlarda rengin açık değerlerini, diğer kısımlarda da koyu değerlerini görürüz.

“Açık-koyu bir rengin ışıktan gölgeye geçerken aldığı ton dereceleridir” (Artut, 2001, s.162)

2.1.6.1.2. Çizgi

Hurwitz ve Day’e göre (1995) çizgi, hareketli noktalardan oluşan bir hat olarak tanımlanır ve belki de sanat elemanlarının en esnek niteliğe sahip olanıdır.

Doğada nesneler gerçekte çizgi ile sınırlandırılmamışlardır. Nesneler üzerinde görülen çizgilerin bir algı yanıltması olduğu bilinmektedir. Ancak doğada, çizgilerin değilse bile, yüzeylerin varlığından söz edebiliriz. Nesneler üzerinde algıladığımız çizgi etkisi ise; yüzeylerin son bulduğu, yüzeylerin birleştiği veya kesiştiği alanların yarattığı çizgi etkisi olarak bilinir (Tuna, 2002, s.60, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi).

“Resim çalışmalarının temelini oluşturan çizgi, aynı zamanda görsel bir anlatım aracıdır” (Buyurgan, 2001, s.53).

Çizgi oluşum biçimlerine göre; dikey-yatay, kırık ve eğik çizgiler olarak üç grup oluşturur.

2.1.6.1.3. Doku

Doku, bir nesnenin yüzeyinin niteliği ve hissettirdiği duygudur.

“Nesne ve varlıkların dış yapı özellikleri ve bunların objektif tesirleri dokuyu oluşturur. Başka bir deyişle, yüzeylerin dokunsal değerlerine doku adı verilir” (Atalayer, 1994, s.194).

Sanatsal anlamda doku, maddelerin doğal yapısının dış yüzeyindeki görüntüsüdür. Görsel sanatlar olarak adlandırılan resim, heykel, seramik, grafik, tekstil, mimari gibi sanat dallarındaki uygulamalarda etkin biçimde kullanılan çeşitli dokular, yapılan çalışmalarda estetik bir görüntü kazandırır (Buyurgan, 2001, s.55).

Dokuyu doğal ve yapay dokular olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

Doğal dokular:

Bu dokulara doğadan sayısız örnek verilebilir. Yapraklar, ağaç kabukları, taşlar, toprak, bazı hayvanların derileri, meyvelerin kabukları vb. nesnelerin yüzeylerinde görünen veya algılanan yapıdır.

Yapay dokular:

Doğada var olmayan, insan tarafından yapılmış çeşitli objelerin dokularıdır. Örneğin; plastik eşyalar, dokumalar (kilim,halı), cam,metal vb. nesnelerin yüzeylerinde görünen veya algılanan yapıdır.

2.1.6.1.4. Biçim - Form

Biçim ve form genellikle birbirlerinin yerine kullanılıyor olsalar da aslında bu iki kavram birbirlerinden çok farklıdır.

Biçim, çizgi ile çevrilmiş bir alandır. İki boyutlu olup geometrik ya da organik olabilir. Aynı zamanda simetrik, asimetrik, durgun ve hareketli yapılarda da bulunabilir.

Geometrik biçimler; kare, dikdörtgen, üçgen, daire vb.dir. Organik şekil diye bir tanımlama yoktur. Ancak organik formların -yani insan, hayvan ve bitki- dış çerçeveleri de onların şekilleridir.

“Form,...çizgi, renk ve açık koyudan oluşan yapıdır. Formu meydana getiren bu elemanların tümü aynı anda bulunabilir veya bunlardan herhangi biri biçim üzerinde eksik de olabilir” (Aktaran: Buyurgan, 2001, s.58)

Form, biçimin aksine üç boyutludur ve hacmi çevreler. Küp, küre, silindir ve prizma form çeşitlerine örnek olabilir. Organik formlara da insan, hayvan ve bitkiler örnektir.

2.1.6.1.5. Boşluk

Boşluk (uzam), bir nesnenin çevresindeki, altındaki, arasındaki ve içindeki alan ya da aralıktır.

Sanatta iki türlü uzam vardır; gerçek uzam ve resimsel uzam. Gerçek uzam resimlerde, çizimlerde ya da düz yüzeyler üzerinde yapılan baskılarda olduğu gibi iki boyutlu iken heykelde, mimaride ve seramikte ise üç boyutludur. Bir çizgi veya şekil, kağıt ya da tuvalin üzerine yerleştirilir yerleştirilmez etrafındaki uzam (boşluk) ile bir dinamizm oluşturur. İkinci bir çizgi veya şekil kompozisyona ilave edildiğinde bu kez farklı uzamsal ilişkiler yaratılmış olur. Resimsel uzam kağıdın, tuvalin veya diğer materyallerin düz yüzeyi ve aynı zamanda “resim düzlemi” olarak gören Hurwitz ve Day (1995: 286), sanatçıların çoğu kez yüzeyde üç boyutlu uzam illüzyonu yarattıklarını ileri sürerler. Örneğin bir manzara resmin seyirciye yakın görünen nesnelerden oluşan bir ön yapısı (Fore ground), biraz daha uzakta bir orta yapısı (Middle ground) ve resimdeki çoğu objenin arkasında bulunan gökyüzü ve uzak tepelerden oluşan bir arka yapısı (Back ground) vardır (Abacı, 2005, s.70).

2.1.6.1.6. Renk

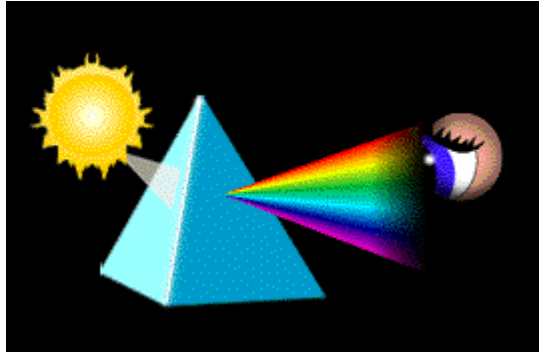
Rengi algılayabilmemiz için ışık gereklidir. Işığın olmadığı bir mekanda renkler görülmez. Örneğin, oldukça renkli giysiler ile sinemaya giderken, ışığın var olduğu dış mekanda bu renkleri rahatça algılamamıza rağmen, sinemanın kapalı ve karanlık mekanında var olmalarına rağmen tüm renkleri bir anda kaybederiz, göremeyiz, algılayamayız. Buradan da anlaşılabileceği gibi ışık, rengin varlığını algılamamızın temelini oluşturmaktadır. Işığı kısaca “ışın yansıtan bir enerji” olarak tanımlayabiliriz (Gökaydın, 1990, s.30)

Renk de ışığın cisimlere çarpmasından sonra yansıyarak gözlerimizde bıraktığı etkidir.

Her cisim kendine gelen ışınların bir kısmını tutar, bir kısmını da yansıtır. Bu olayın sonucu olarak da cisimler bize yansıttığı renkte görünürler. Örneğin bir eşyanın bize kırmızı olarak görünmesinin nedeni, o cismin güneş ışığından sadece kırmızı ışığı yansıtması ve diğer renkleri tutmasıdır. Doğadaki varlıkların açık ya da koyu renkte görünmeleri, tutmuş oldukları ışığın azlığına ya da çokluğuna bağlıdır (Kılıçkan, 2004, s.129)

Rengi oluşturan iki önemli unsur vardır: 1) Işık, 2) pigment (Boya maddesi). 1667 yılında Sir Isaac Newton ışık ışınlarını bir prizmadan geçirerek, rengin ışığın bünyesi içinde yer aldığını kanıtlamıştır (Bkz. Resim 1). Ama bir rengi somut olarak gösterebilmek için pigmentlere gereksinim vardır. Bütün boya ve mürekkepler; bitkilerden, hayvanlardan ve madenlerden elde edilen yoğunlaştırılmış pigmentlerden üretilirler (Becer, 1999, s.58).

Resim 1.

Güneş ışığı bir prizmadan geçirildiğinde altı renge ayrılır. Bunlar kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi ve morudur. Ortaya çıkan yedinci bir renk vardır. O da mor ve mavinin arasında yer alan lacivettir. Ama lacivert mavinin bir tonu olduğundan, ayrı bir renk olarak kabul edilmez.

Güneş ışınlarının meydana getirdiği bu altı renk aynı zamanda ana ve ara renkler olup, yağmurdan sonra oluşan gökkuşağının da renkleridir. Ana ve ara renkler, renk çemberini oluştururlar. (Bkz. Resim 2). Çember üzerinde yan yana gelen renkler birbirleriyle armoni oluşturan renklerdir. Karşılıklı gelen renkler ise; kırmızı ile yeşil, sarı ile mor, mavi ile turuncu, birbirlerini tamamlayıcı renklerdir. Tamamlayıcı renkler aynı zamanda birbirlerine zıt renklerdir ve karıştırıldıklarında gri rengini oluştururlar.

Resim 2: Renk Çemberi

Ana renkler, saf ve katışıksız renklerdir. Hiçbir rengin karışımıyla ortaya çıkmayan, kendiliğinden varolan renklerdir. Bunlar kırmızı, sarı ve mavidir.

Doğada bulunan tüm renkler -siyah ve beyazın dışında- ana renklerin değişik oranlarda karışımlarından meydana gelirler.

Ara renkler, ana renklerin kendileri aralarında ikili gruplar halinde ve eşit oranlarda karışımlarıyla oluşurlar. Bunlar turuncu, yeşil ve morudur.

Eşit miktarlarda kırmızı ve sarı karıştırıldığında; turuncu, sarı ve mavi karıştırıldığında; yeşil, kırmızı ve mavi karıştırıldığında da mor ara rengi meydana gelmektedir.

Ana renkler farklı miktarlarda karıştırıldıklarında ortaya değişik tonlarda renkler çıkar.

2.1.7. Renkli Resim Teknikleri

İnsanlar, tarih öncesi zamanlardan bu yana yaptıkları resimleri renklendirmek için uğraşmışlardır.

Mağara insanları resimlerini renklendirmek için topraktan yararlanarak kırmızı, turuncu ve siyah renklerini elde etmişlerdir. İlerleyen dönemlerde Çinliler ve Mısırlılar ilerleme göstererek resimlerinde maviyi, sarıyı ve yeşili de kullanmaya başlamışlardır. Ancak tüm renklerin boya olarak kullanılabilir hale gelişi Mezopotamya sanatı ile başlamıştır.

Rönesans döneminin başlarında topraktan, madenler ve bitkilerden kimyasal yollarla yağlı boyalar elde edilmiştir. Böylece renk, modern sanatın doğuşuyla birlikte resmin özünü oluşturmuştur.

Yağlı boyanın yanı sıra kuru boya, pastel boya, sulu boya, guaj boya, mumlu boya, tutkallı boya, parmak boya vb. teknikleri de vardır.

Bizim üzerinde duracağımız üç teknik; sulu boya, pastel boya ve kuru boyadır.

2.1.7.1. Sulu Boya Tekniği

Sulu boya tekniği kağıt veya benzeri bir yüzey üzerinde su ve sulu boya çeşitleriyle yapılan bir tekniktir. Boya tipleri genellikle çeşitli tabletler biçiminde veya tüp içinde krem halindedir.

Sulu boya tekniği, sabırlı ve titiz çalışma isteyen, hata kabul etmeyen, oldukça zor bir tekniktir. Renklerin üst üste sürülmesi halinde, guaj ve yağlı boya tekniklerinden farklı, renkler birbirlerine karışır ve farklı tonlar ortaya çıkar. Bu sebepten ilk önce açık renkler ardından koyu renkler sürülmelidir.

“Sulu boya resminin ruhu sudur. Güzel eserler ancak suyu iyi kullanmak becerisi ile meydana getirilir. Boyalar resim kağıdı üzerine sürülürken su ve boya yönünden cömertçe hareket edilmelidir” (Çağlarca, 1991, s.7)

Sulu boyada kullanılacak olan kağıdın pütürlü (dokulu) ve kalın olmasında fayda vardır. Böylece üzerine sürülen renkler kağıt sayesinde kendiliğinden doku yaratacaklardır ve de ne kadar su kullanılırsa kullanılsın kağıt deforme olmayacaktır.

Sulu boya çalışmalar için en uygun fırçalar, samur kılından yapılanlardır. Bu çeşit fırçalar, su ile ıslandığında, kılları toplanır ve ucu sivrileşir. Sivrilmiş ucu ile ince çizgiler çizilebileceği gibi, kağıt üzerine fırçayı bastırarak çalışıldığında geniş yüzeyler boyanabilir. (Kılıçkan, 2004, s.138)

Sulu boya tekniğinde gerekli olan bir diğer malzeme de süngerdir. Sünger yerine temiz bir peçete de kullanılabilir. Fazla suyu veya hatalı bir rengin sürüldüğü yerleri temizlemek için idealdir. Tamamen olmasa bile hatalar kısmen giderilebilir.

2.1.7.2. Pastel Boya Tekniği

Pastel boya da, diğer tüm resim teknikleri kadar renkli ve canlı bir görünüm sağlar. Kalem veya tebeşir şeklinde olup kuru ve yağlı pastel olarak iki çeşidi vardır. İlköğretim kurumlarında kullanılan çeşidi yağlı pasteldir.

Pastel boyada kalın ve yüzeyi pütürlü (dokulu) kağıtlar tercih edilmelidir. Renkler açıktan koyuya doğru, çok fazla üst üste getirilmeden sürülmelidir. Değişik renkler elde etmek amacıyla üstü üste boyama sonucunda çirkin bir görüntü ortaya çıkabilir. Bu gibi durumlarda çok çeşitli renk alternatifleri olan boyalar tercih edilmelidir.

Boya, kağıt yüzeyini tamamen dolduracak biçimde sürüleceği gibi hafif sürülüp dokulu bir yüzey de elde edilebilir.

Pastel boya çalışmalarında, kurşun kalemle çizim yapılmadan direkt boya ile çizim ve boyama yapılmalıdır. Ayrıca pastel boya ile kazıma resim çalışmaları da yapılabilir. Bu tip çalışmalar için kağıt yüzeyi birbiriyle uyumlu birkaç renkle boyandıktan sonra, tüm yüzey siyah yada koyu renk bir pastel boya ile boyanarak kaplanır. Çalışılacak konu

kürdan, çivi ve benzeri ince uçlu araçlarla yüzeye çizilir ve yer yer tarama biçiminde kazımlarla geliştirilir. Kazınan yerlerde alttaki renkler ortaya çıkar. Bu yöntem dokusal araştırmalar ve çizgisel çalışmalar için uygun bir tekniktir (Buyurgan, 2001, s.80)

2.1.7.3. Kuru Boya Tekniği

Yapısı kurşun kalem gibi olan renkli boya kalemleridir. Çok sert bir şekilde uygulanmadığı sürece silgi ile rahatlıkla silinebilir. Kuru boyalar ince uçlu oldukları için çok geniş yüzey resimlerde kullanılmazlar.

2.1.8. Sanat Eğitiminde Bilgisayarın Kullanımı

Teknolojinin süratle geliştiği ve hemen hemen her alanda yaygın olarak kullanıldığı çağımızda bilgisayar, sınırlarının genişlemesi ve yeteneklerinin de artmasıyla, sanat ve sanat eğitiminde de kullanılabilir bir hal almıştır.

“Günümüzde bilgisayarlar ister eğitim-öğretimin diğer alanlarında, isterse sanat alanlarında olsun artık eğitimin ayrılmaz bir parçası konumundadır” (Aktaran: Tuna, 2002, s.25, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi)

Bilgisayar ve ekipmanları, sanat eğitiminde öğrencinin yaratıcılığını ön plana çıkaracak araçlar olarak görülmektedir. Öğrenciler çekmiş oldukları fotoğrafları tarayıcıdan geçirip bilgisayara aktarabilmekte ve bilgisayar ortamında da fotoğraf üzerinde çalışmalar yapabilmektedir. Ayrıca internet sayesinde istedikleri tüm sanatsal verilere ulaşabilmekte, kendi sanat çalışmalarını da dünyaya açabilmektedirler.

Bilgisayarlar, görsel sanatlar için gerekli araç-gereçlerden bir tanesidir. Her ne kadar bilgisayarın geleneksel araç-gereçlerin yerini alacağı korkusu varsa da, aslında yalnızca bunları destekleyecek bir araç olduğu bilinmelidir.

Tuna ve Tepecik (2003), sanat eğitim ve öğretiminde bir araç olarak bilgisayarların, yöntem ve yaklaşım farklı olmak şartıyla ilköğretim okulu öğrencilerinden, yüksek öğrenim öğrencilerine kadar geniş bir yelpazede kullanımının mümkün olacağını belirtmişlerdir.

Gel (1997), *Sanat Eğitiminde Kullanılan Yöntemler* başlıklı bildirisinde, bilgisayar destekli sanat eğitime değinerek; bilgisayarlarla yapılacak resim çalışmalarında, başlangıçta oyun içinde öğrenmeler elde edilirken, ileriki sınıflarda resim analizlerinde; elemanların analizi, parçalar arasındaki ilişkiler, parçaların bütünle olan ilişkisi konusunda veya renk analizlerinde kalıcı öğrenmelerin elde edilebileceğini ve bu yolla bireylerin sanat yapıtlarından daha fazla haz duyarak iyi birer sanat tüketicisi olma yolunda gelişme kaydedebileceğinden bahsetmektedir.

Bilgisayarların resim-iş eğitimi dersi içerisinde, doğrudan bir tasarım yapma aracı olarak öğrencilerin kullanımına sunulmasının yanı sıra; öğretmenin bir ders anlatma aracı olarak kullanımı da mümkündür. Öğretmen, daha önceden hazırladığı konuyla ilgili CD'lerini bilgi sunucu (data show) kullanarak tüm sınıfa gösterebilirken, internet yoluyla tüm sınıfı dünyanın diğer ucundaki müzelere, sergilere götürebilme ve öğrencilerin yapıtlarını web ortamında sergileme olanağına da sahip olacaktır (Tepecik ve Tuna, 2001, s.12).

2.2. Bilgisayarların Eğitim-Öğretim Alanında Kullanımları

2.2.1. Bilgisayarın Eğitim Alanında Kullanımı

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ekonomik sistemi olduğu kadar eğitim sistemini de etkilemektedir. Çağımızda bilgi, ekonomik gelişmelerin anahtarı haline gelmiştir. Eğitim sürecinin gelişmesinde de teknoloji önemli rol oynamaktadır.

Bilginin ve öğrenci sayısının hızla artması birtakım sorunları da beraberinde getirerek, eğitim sürecinin ve niteliğinin gelişmesinde önemli rol oynayan yeni teknolojilerin eğitim kurumlarına girmesi zorunlu hale gelmiştir. Söz konusu yeni

teknolojik sistemlerden birisi de “en etkili iletişim ve bireysel öğretim aracı” olarak nitelendirilen bilgisayarlardır (Numanoğlu, 1992, s.7; Daban, 2001, s.22).

Eğitim alanında, öğrenci sayısının hızla artması, öğretmen/öğrenci oranlamasında ortaya çıkan öğretmen yetersizliği, bireylere öğretilmesi gereken bilgi miktarının hızla artması sonucu içeriğin daha karmaşık bir hale gelmesi gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Buna karşın eğitime olan talep sürekli olarak artmış, bireylerin eğitim olanaklarından daha fazla yararlanma istekleri bireysel öğretimi önemli hale getirmiştir. İşte gerek bilgisayara, gerekse eğitime ilişkin olarak belirtilen bu gibi nedenlerden dolayı, bilgisayarların eğitimde kullanımı zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca bilgisayarın öğrenciyi daha çok güdülemesi, yaşam boyu eğitimi desteklemesi, öğretim programlarındaki esnekliği arttırması da eğitimde bilgisayar kullanımının gerekçesi olarak ileri sürülmüştür (Aktaran: Uşun, 2004, s.36).

Bilgisayarın eğitim sistemine dahil olması ile bilgi aktarımında yeni boyutlar oluşmuş, öğretim programlarına farklılıklar getirilmesi zorunlu kılınmış ve geleneksel eğitim sistemlerinde köklü değişiklikler yapılmasına yol açılmıştır.

Geleneksel eğitim ortamında gerçekleştirilmesi zor ve olanaksız pek çok iş bilgisayarlarla başarılabilmektedir. Bir eğitim aracı olarak bilgisayarlar görsel işitsel araçların pek çoğunun işlevini yerine getirerek bireysel öğrenmeyi daha kolay gerçekleştirmektedir (Aşkar, 1991, s.8)

Bilgisayarlar eğitimde hem amaç hem de araç olarak kullanılmaktadır. Bir amaç olarak bilgisayar öğretimi, bilgisayarın ne olduğu ile ilgili bilgilerden, programlama dillerine kadar oldukça geniş bir alan kapsamaktadır. Bir eğitim aracı olarak bilgisayarların eğitim açısından üstün yönleri şunlardır (Aktaran: Uşun, 2004, s.37).

Bilgisayar;

- Etkileşimli bir araçtır, öğrenci bilgisayar karşısında denetim yetisini kullanmayı öğrenir.
- Büyük bir esnekliğe sahiptir, etkin bir pekiştiricidir, sabrı sonsuzdur.

- Yazı tahtası, ders kitabı kadar geneldir. Yazı, çizim, grafik, sayı, renk, ses vb. çok çeşitli bildirim simgesini durgun ya da hareketli olarak kullanabilir ve çeşitli kaynaklardan yararlanabilir.
- Uygun biçimde hazırlanmış her çeşit programı kullanabilir.
- Ders yazılımlarında çok değişik sürprizlere yer verilerek eğitimi zevkli ve ilgi çekici hale getirebilir.
- Bireysel öğretimde ve grup öğretiminde kullanılabilir.
- Programlı öğretimin dayandığı ilkelerin uygulanmasına hizmet edebilir.
- Öğrencinin sorulara verdiği cevapları kaydeden, istenildiği an sonuçları bildirebilen eşsiz bir sınav aracıdır ve soru da üretebilmektedir.
- Aşkar, Yavuz ve Köksal'a göre (1992), eğitim aracı olarak geniş alanda kullanılmaya başlanan bilgisayar destekli eğitim, öğretme ve öğrenme sürecini bireyselleştirmesinden dolayı geleneksel eğitimden büyük oranda daha etkilidir.

Bu sonuçlar bilgisayar destekli eğitimin öğrenciye daha fazla imkan sağladığını ve öğretim sürecini görsellik bakımından zenginleştirip daha eğlenceli kıldığını ortaya koymaktadır.

2.2.2. Bilgisayarın Öğretim Alanında Kullanımı

Bilgisayarlar okul sistemlerine girerek öğretim alanında da kullanılmaya başlanmıştır.

Bilgisayar ile öğretimden bizim anladığımız, bilgisayar yardımı ile eğitimsel ve öğretimsel hedeflerin kazanılmasıdır. Bilgisayar burada

yeni bir teknoloji olarak öğretim sürecine yardımcı olur. Öğrencilerin var olan bu süreç içinde uygun Bilgisayar Öğretim Programı (BÖP) veya (CBI program) ile uygun davranımlar kazanmasına yardım eder (İpek, 2001, s.34)

1970'lerin başlarında, bilgisayar destekli eğitim, bilgisayar yönetimli eğitim ve bilgisayar destekli sınav gibi bilgisayarların eğitici uygulamaları okullarda yürütölmeye başlanmıştır. Bilgisayar destekli eğitim, başarıyı geliştirme gayesiyle öğretmenlere öğrencilerini eğitmelerinde yardımcı olmuştur (Bluhm, 1987, s.1).

Bilgisayarın kullanım şekillerine baktığımızda iki boyut ortaya çıkmaktadır; (1) Bilgisayar için eğitim, (2) Eğitim için bilgisayar.

Bilgisayar için eğitim; bilgisayar okur-yazarlığı, yazılım eğitimi ve donanım eğitimi olarak üç bölümden oluşup, bilgisayar ile ilgili temel bilgileri edinme ve yazılım-donanım bakımından yeterliliğe kavuşturmaya amaçlar.

Eğitim için bilgisayar da; bilgisayar denetimli öğretim, bilgisayara dayalı öğretim ve bilgisayar destekli öğretim olarak üç bölümden oluşmaktadır.

Bilgisayar denetimli öğretim: Öğrencinin öğrenme sürecinin bilgisayar ile yönetilmesidir. Öğrencinin amaçlanan davranışları kazanıncaya kadar yapması gerekenleri gösterir ve yaptıklarının kaydını tutar.

Bilgisayara dayalı öğretim: Bilgisayarın tek başına başka hiçbir donanımla birlikte olmaksızın, eğitimde kullanılmasıdır.

Bilgisayar destekli öğretim: Bilgisayarın öğretim sürecinde diğer donanımlara destek verici, sistemi güçlendirici bir öge olarak kullanılmasıdır.

Bilgisayar destekli öğretimde bilgisayar, öğretim sürecine seçenek olarak değil, sistemi tamamlayıcı, sistemi güçlendirici bir öge olarak girmektedir. Bu tür kullanımda bilgisayar, öğretim sisteminde kitap, arkadaş, öğretmen gibi diğer öğelerle bütünleşerek, onların zor fakat zorunlu birçok görevini üstlenerek destek olmaktadır (Aktaran: Namlu, 1999, s.3)

Eğitim araştırmacısı Walker’a göre (1984), “bilgisayarların eğitimi daha iyi hale getirme potansiyeli, kitaplar ve yazı da dahil olmak üzere daha önceki buluşların hepsinden daha fazladır” (Aktaran: Healy, 1999, s.39).

2.2. Bilgisayar Destekli Öğretim

Bilgisayar destekli öğretim kavramı bilgisayarın eğitim alanında kullanılmasıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Bu kavramla ilgili çok çeşitli tanımlamalar vardır;

- “Bilgisayar destekli öğretim (BDÖ), bilgisayarların sistem içine programlanan dersler yoluyla öğrencilere bir konu ya da kavramı öğretmek ya da önceden kazandırılan davranışları pekiştirmek amacıyla kullanılmasıdır” (Yalın, 2004, s.165)
 - Bilgisayar destekli öğretim; öğrencilerin programlı öğrenme materyalleri ile bilgisayar kullanarak etkileşimde bulunduğu; diğer bir deyişle, bilgisayar programları aracılığı ile öğrenmeyi gerçekleştirdiği, öğrenmelerini izleyip kendi kendine değerlendirebildiği bir öğretim biçimidir (Senemoğlu, 1998, s.437)
- Hapert’e göre, “bilgisayar destekli öğretim; geleneksel olarak öğretmen tarafından çalışma sayfası, ders kitabı ve ya tahtadan verilen alıştırmalar türlerini yönetmesi için bilgisayar programlamaktır” (Aktaran: İnan, 1997, s.33, Yayımlanmamış Doktora Tezi).
 - Bilgisayar destekli öğretim; öğrencileri sürekli etkin tutan kendi öğrenme hızında öğrenmeyi sağlayan, öğrenileni kalıcı kılan, ilgilendiği konu ile ilgili sorulara yanıt veren ve yanıtın doğruluğunu anında denetleyen, konuları kısa zamanda sistematik olarak öğreten eğitim ve öğretim yöntemidir (Varol, 1996, s.23).
 - Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE), “bilgisayarın öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanıldığı, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre ayarlayabileceği, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar

teknolojileriyle birleştirmesinden oluşan” (şahin ve Yıldırım, 1999, s.58) bir öğretim yöntemidir.

2.3.1. Bilgisayar Destekli Öğretimin Amaçları

“Bilgisayar destekli öğretimin genel amacı, materyalleri ve bilgiyi en iyi şekilde kullanmada öğrenciye ve öğretim sürecine destek olmaktır” (Koşar, 2002, s.124)

Bilgisayar destekli öğretim amaçları şunlardır (Barker ve Yeates, 1985, s.27, Yağcı, 2002, s.14)

- Geleneksel öğretim yöntemlerini daha etkili hale getirmek
- Öğrenme sürecini hızlandırmak
- Zengin bir materyal sağlamak
- Ucuz ve etkili öğrenimi gerçekleştirmek
- Gereksinmeye dayalı öğretimi gerçekleştirmek
- Telafi edici öğretimi sağlamak
- Öğretimde sürekli olarak niteliğın artmasını sağlamak
- Bireysel öğretimi gerçekleştirmek.

İmer’e göre (1999), “bilgisayar destekli eğitimde amaç, öğretmenin yerini tutacak bir araç geliştirmek değıl, gerek yöntem ve gerekse teknolojik açıdan öğretmene yardımcı olacak yeni olanaklar araştırmak ve sunmaktır” (Aktaran: Altun ve Kılıçoğılu, 2002, s.175).

2.3.2. Bilgisayar Destekli Öğretimin Uygulama Şekilleri

Bilgisayar destekli öğretimde öğretmen konuyu işlerken bilgisayarı değışik yer , zaman ve şekillerde kullanabilir;

- Öğretmen konuyu geleneksel yöntemle işler. Fakat dersi kaçıran, derste başarısız olan veya konuyu iyi anlamayan bir öğrenci olduğu zaman burada devreye bilgisayar girer. Yani bilgisayar bir nevi “özel öğretmen” görevini üstlenmektedir.
- Öğretmen konuyu geleneksel yöntemle işledikten sonra değerlendirme aşamasını bilgisayar yardımı ile yapabilir.
- Öğretmen konuyu geleneksel yöntemle işledikten sonra alıştırma ve uygulama aşamalarını bilgisayar yardımı ile yapabilir.
- Konu bilgisayar desteği ile öğretilir. Anlaşılmayan noktalar olduğunda devreye öğretmen girer ve tartışma yöntemi ile bu sorun giderilir. Burada da öğretmen “danışman” rolünü üstlenmektedir.

2.3.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları

Bilgisayar destekli eğitimin birçok yararı vardır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz (Keser, 1989; Ögüt ve başk. 2003)

- Anlaşılmayan noktalar öğrenci tarafından istenildiği kadar tekrar edilebilir.
- Öğrenme sırasında başkasına bağımlılık söz konusu değildir. Her öğrenci kendi öğrenme hızında öğrenim sağlar.
- Bilgisayar destekli öğretimin uygulanması sırasında öğrenci derse aktif olarak katılmak zorundadır.
- Hatalar, eksikler öğrenme sırasında anında görülür ve düzeltilir.

- Yanlışı karşı hoşgörü vardır. Öğrencinin her zaman yeniden cevaplama şansı vardır.
- Öğrencilerin derse karşı olan ilgilerini her zaman canlı tutar.
- Öğretmeni dersi tekrar etme, hata, ödev düzeltme vb. işlerden kurtararak öğrencilerle daha yakından ilgilenebilme fırsatı verir.
- Tehlikeli ya da pahalı deney ya da çalışmalar bilgisayar destekli öğretimde benzetim yöntemi ile kolaylıkla yapılabilir.
- Öğretmenlerin dersleri sırasında uyguladıkları öğretim yöntemleri arasındaki farklılıklar bilgisayar destekli öğretimle en az düzeye indirilebilir.
- Öğrenciler daha kısa zamanda ve sistematik bir şekilde öğrenebilirler.
- Öğrencilerin dersi izlerken çizimler, renkler, şekiller, resimler vasıtası ile dikkat düzeyleri oldukça yüksek tutulabilir.
- Öğrenim küçük birimlere indirildiğinden, basan bu birimler üzerinde sınanarak adım adım gerçekleştirilir.

2.3.4. Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları

Bilgisayar destekli öğretimin sınırlılıkları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Altun, 2002, s.193-194; Dooling, 2000, s.21).

- Bilgisayarların eğitimde kullanılması insan ilişkilerini zayıflatmaktadır.

- Tutum ve değerleri bir kenara ittiğinden eğitimin amaçlarını tam olarak yerine getiremez.
- Bilgisayar yazılımlarının sayısı sınırlıdır. Ders programları ile ders yazılımlarının içeriği arasında tutarlılık yoktur. Hazır paket programlarının kalitesi tartışma konusudur.
- Bilgisayar sistemleri pahalıdır, eğitim sistemlerinin özellikle okulların böyle pahalı bir uygulamayı nasıl yüklenebileceği tartışma konusudur.
- Donanım ile ilgili arızaların giderilmesinde teknik eleman eksikliği önemli bir sorundur.
- Eğitim yazılımları ve bunların lisans ücretleri çok yüksektir.
- Duyuşsal ve psiko-motor davranışlar bilgisayarla etkili biçimde öğretilmez.
- BD' de ğretmen hangi kavram veya konu için ne kadar süre ayrılması ve her öğrenciye bilgisayar kullanma olanağı sağlama konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip değildir.
- Bilgisayar kullanma, öğrencilerin fiziksel ve psikolojik gelişmelerini olumsuz etkilemektedir. şiddet içeren oyunlar çocukları sabırsız ve hoşgörüsüz yapmaktadır.
- Başlangıçta etkin bir planlama yapılmadan eğitimde bilgisayar kullanımına başlanması yarardan çok zarar verebilir.
- Bilgisayar, eğitim ortamındaki her sorunu çözebilecek sihirli bir araç değildir.
- İlköğretimde bilgisayar, sınıf içi etkinliklerinin uygulanabilmesinde tam bir rol üstlenmez; sadece tamamlayıcı bir alternatif rol alır.

- Bilgisayarların öğretmenlerin yerini alabileceği endişesi vardır.
- BDÖ için hazırlanmış bir planın, elektriklerin kesilmesi ile uygulama imkanı kalmaz. Dolayısıyla programda aksamalara neden olabilir.
- Bilgisayarla yeni etkileşime giren öğrenciler, uygulanan programdan daha çok bilgisayarın donanım birimlerine odaklanabilir. Bu da öğrenmeyi güçleştirir.
- Bilgisayar laboratuvarlarında öğretim esnasında öğretmen sınıf yönetimi konusunda sıkıntıya düşebilir. Çünkü öğrenciler bilgisayara ve programa odaklanıp, öğretmenin yönlendirme komutlarını duymayabilirler.
- Okullar, öğretmenlerin BDE konusunda profesyonelce gelişimini sağlamada, bilgisayar zamanını programlamada ve bilgisayar teknolojisi programını geliştirmede zorluklarla karşılaşmaktadırlar.

2.3.5. Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımları

“Günümüzde bilgisayar destekli öğretimin gerçekleşme biçimleriyle ilgili olarak çeşitli gruplandırmalar yapılmaktadır. Konu ile ilgili olarak çeşitli kaynakların incelenmesi sonucunda en yaygın olarak kullanılan bilgisayar destekli öğretim programlarının (yazılımlarının)” (Aktaran: Uşun, 2004, 46);

- Özel öğretici programlar,
- Alıştırma ve tekrar programları,
- Benzetişim programları,
- Eğitsel oyun programları,
- Problem çözme programları biçiminde sınıflandırıldığı görülmektedir.

2.3.5.1. Özel Öğretici Programlar (Tutorial)

Bu tür programlar öğretmen gibi öğrenciye konu anlatan, alıştırmalar yaptıran, öğrenciyi derse karşı güdüleyen ve öğrenci başarısını değerlendiren programlardır. Bu programların temel amacı bilgisayar ile öğrenci arasında bire bir etkileşim yolu ile ders ortamı yaratmaktır.

Bu program sayesinde öğrenci çalışma süresini kendi belirleyebilmekte, istediği kadar da tekrar yapabilmektedir. Dersi kaçırmış olan öğrenci veya anlama güçlüğü çeken öğrenci program sayesinde eksiklikleri rahatlıkla giderebilmekte ve takıldığı konulara geri dönüp yeniden göz atabilmektedir.

BDÖ için önerilen bireysel öğretim tekniğidir. Araştırmalarda da bu yolla eğitimin en etkin olan yöntem olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu ortamın sağlanması; gerek maddi bakımdan, gerekse öğretmen eksikliklerinden dolayı güç olmasına rağmen günümüzde özel ders adı altında yaygınlaşmıştır.

2.3.5.2. Alıştırma ve Tekrar Programları

Bu programlar, öğrencilerin bilgilerini taze tutmaları ve kalıcı hale getirmeleri için gerekli olan alıştırmaları yapmaları içindir.

Asıl amacı öğretmek yerine pratik yaptırmak olan bu programlar, soru bankası gibi çalışmanın yanında anında değerlendirme yapabilmekte ve öğrencilere hangi konularda ne tür sorular çözmeleri gerektiğini de önerebilmektedir. Verilen doğru yanıtlar için farklı yaş gruplarındaki öğrencilere farklı pekiştiriciler verilmektedir. Verilen yanlış cevaplar sonucunda da öğrencinin yeniden cevap vermesi istenir.

Bazı alıştırma ve tekrar programları istenilen konu ve düzeyde de soru üretebilmektedir. Bu sayede de öğrencinin çözebileceği soru sayısında fazla bir kısıtlama olmamış olur.

Bu programların diğeri bir özelliği de kayıt tutabiliyor olmalarıdır. Böylece öğrencinin başarısı öğretmeni ile ailesi tarafından izlenebilmekte, eksik veya başarısız olduğu yerler gözlenebilmekte ve bizzat kendisi sonuçlar doğrultusunda kendini güdeleyebilmektedir.

2.3.5.3. Benzetişim (Simülasyon) Programları

“Benzetişim yazılımları, gerçek hayatta öğrencilerin karşılaşılabileceği tehlikeleri ya da olumsuzlukları sınıf ortamına taşımadan, gerçek hayata ait olayları veya olguları öğrenciye sunmayı amaçlayan programlardır (Aktaran: Aktümen, 2002, s.27, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)

Bilgisayarla benzetişim “gerçeğin belli bir kısmının görünümünün, bilgisayarda bir modelin oluşturulması yolu ile elde edilmesi ve bu oluşumun davranışının deneyler yapılarak incelenmesiyle, gerçek sistemin davranışı konusunda bilgi edinme süreci” olarak tanımlanabilir (Uşun, 2004, s.48)

Bu programda öğretilcek içerik sanal bir ortamda canlandırılmaktadır. Öğrenci ön planda ve aktiftir. Verdiği kararlarda programın akışını etkileyebilmektedir.

Bu programla eğitim, gerçek ortamın tehlike arz ettiği, çok pahalı ve zaman aldığı durumlarda gerçekleştirilebilmektedir. Benzetişim programları deney ve ders konusunun bütün yönlerinin ele alınmasını sağlamalı, deneylerin gerçek hayatla tutarlı olmasını göz önünde bulundurmalı ve öğrenciye benzetişim durumunu, olayını, deneyini ve problemini tekrar tekrar inceleme olanağı sunmalıdır.

2.3.5.4. Eğitsel Oyun Programları

Oyunlar bireyin zihinsel ve fiziksel yeteneklerini geliştirici, hayatı eğlenceli kılıcı, estetik ve sanatsal nitelikleri ile beceriyi geliştirici etkinliklerdir.

Eğitsel oyunlar ise, kazanılan bilgilerin pekiştirilmesi ve daha rahat bir ortamda tekrar edilmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir.

“Bilgisayarda eğitsel oyun programları ise öğrencilerin oyun formatından yararlanarak ders konularını öğrenmelerini ya da problem çözme becerilerini geliştiren ve onları öğrenme ortamlarında sürekli aktif tutan programlardır” (Uşun, 2004, 49)

Bu programda öğrencilere kazandırılmak istenen bilgiler oyunlar içine gizlenir ve amaç oyun oynarken bu bilgilerin öğrencilere verilmesidir. Bu eğitsel oyunlar sayesinde öğrencinin ilgisi ve motivasyonu artar.

Hazırlanacak olan programın eğitsel değeri çok önemlidir. Bu göz ardı edilirse programın bir anlamı kalmaz ve zaman verimsizce harcanmış olur. Kaliteli bir program öğrenciyi olumlu yönde güdüleyecek, onu motive edecek ve öğretimi etkili kılacaktır.

2.3.5.5. Problem Çözme Programları

Problem çözme, öğrencilerin açık bir çözümü olmayan bir problem ya da durumu bilimsel yaklaşımla, yaparak ve yaşayarak çözmeleri biçiminde gerçekleştirilen ve üst düzey zihinsel etkinliklerin (analiz, sentez, değerlendirme, tümevarım ve tümdengelim) kazanılmasında işe koşulan ve yaratıcı düşünmeyi geliştiren bir öğretim yöntemidir (Uşun, 2004, s.50)

Problem çözme programlarının hazırlanması diğer programların hazırlanmalarına oranla daha zordur. Çünkü bu programda bilgisayar, hem problemin

özümünü hem de problemi çözmek için gerekli bilgiyi öğretiyor. Bu programda esas olarak öğrencinin yeteri kadar alıştıırma yaparak problem çözme yeteneğini geliştirmesi ve bireysel öğrenmenin yanı sıra grupta öğrenme olanağı sağlamak amaçlanmaktadır.

2.4. Bilgisayar Destekli Öğretimde Öğretim Yaklaşımları

Bilgisayar destekli öğretimde öğrenmeyi açıklayan üç kuram vardır. Bunlar; davranışçı öğrenme, bilişsel öğrenme ve yapılandırmacı öğrenme kuramlarıdır.

Bizim üzerinde duracağımız ise davranışçı öğrenme kuramıdır.

2.4.1. Davranışçı Kuram - Programlı Öğrenme ve Küçük Adımlar İlkesi

“Davranışçı kurama göre öğrenme, bireyin davranışlarındaki gözlemlenebilir bir değişimdir” (Aktaran: Deryakulu, 2001, s.3).

“Buna göre sunulan uyarıcıya karşı öğrencinin istenen tepkiyi göstermesi öğrenme olarak kabul edilmektedir. Burada geçen uyarıcı kavramı, öğretimle sunulan içeriğı, tepki ise öğrencinin gösterdiği gözlemlenebilen davranışı nitelemektedir” (Deryakulu, 2000, s.55).

Skinner öğrenciyi sürekli doğru yanıtlara götüren öğrenme ortamlarının hazırlanması fikrini desteklemiştir ve bunda ısrarlı olmuştur. Ona göre ancak bu şekilde uyarıcı-tepki bağı ödülleriyle pekiştirilebilir. Bu bağlamda hazırlanacak programlı öğretim makine veya sistemleri de öğrenme materyalini küçük adımlar (birimler) halinde sunacaktır. Sunuları sorular takip edecek, öğrenciye sorulara vermiş olduğu yanıtlar hakkında derhal bilgi verilecektir. Pekiştireç sadece doğru veya uygun yanıtları takiben verildiğı için, öğrenme kaçınılmaz olarak lineer hale gelmektedir (Akpınar, 1999, s.15).

Bireyin davranışlarının sonucunda gösterdiği tepkiyle gerçekleşen ve bir operant koşullanmayla ortamın biçimlendirdiği davranış öğrenmeye sebep olur. Dolayısıyla bir öğrenme ortamının hazırlanması kaçınılmazdır.

Öğretilecek konu dersin hedef-davranışları doğrultusunda öğrenci tarafından kolayca öğrenebilecek biçimde en küçük bilgi ve beceri birimlerine ayrılır. Öğrenci bu bilgi birimlerini adım adım izleyerek, çözerek ve kullanarak konu içerisinde ilerleme sağlar. Bu ilerleme doğrusal yani aşamalı bir şekilde yada öğrenci tercihinine göre dallara-seçeneklere ayrılmış olabilir (Yıldız, 2002, s.114-115)

Skinnerci yaklaşım pekiştiriciler ve küçük adımlar ilkesi üzerine yoğunlaşmakta, hatalardan da öğrenebileceği olgusuna tepeden bakmaktadır. Fakat programlı öğrenme konusunda insan deneklerle yapılan çalışmalar...göstermiştir ki dönütler, öğrencinin yaptığı hataları göstermede ve bu konuda bilgi vermede işe koşulmalıdır. Dolayısıyla program içerisinde öğrenme adımlarının küçük olmasına her zaman gerek yoktur. Dönütleri bireyselleştirerek farklı yanıtlardan yararlanılması sağlanmalıdır. Böylelikle öğretme süreci ve materyali adaptif bir hale gelmelidir. Öğrenme hız ve gereksinimleri farklı bir grup öğrenciye uygun ortamı bir tek öğretmenin idaresi zor olacağından, bilgisayarlar uygun birer öğretme/öğrenme aracıdır (Akpınar, 1999, s.15).

2.5. Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim

2.3.9.1. Dünyada Bilgisayar Destekli Öğretim

Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerine baktığımızda bilgisayar destekli öğretimin 1960’lı yıllara kadar dayandığını görmekteyiz. Örneğin;

İngiltere’de bilgisayar destekli öğretim uygulamalarının başlaması 1960 yılına kadar gitmektedir. İlk olarak üniversite ve yüksekokullarda başlatılan uygulamalar, 1972 yılından itibaren ortaöğretim kurumlarında ardından 1979 yılından itibaren de ilköğretim kurumlarında yaygınlaşmaya başlamıştır. MEP (Micro-elektronik Eğitim Programı), İngiltere’de bilgisayar destekli öğretim alanında en etkin kuruluştur. Bu program ilk ve ortaöğretim öğrencileri için hazırlanmış 6

yıllık bir program olup, onların teknik bilimi anlamaları ve öğretmenlerin de öğrencilerine daha iyi bir eğitim vermeleri için teknik bilimden yararlanmalarını amaçlamaktadır.

Fransa’da 1970-1976 yılları arasında ilk olarak okullara bilgisayar alımlarının ardından başka gelişmeler görülmemiş ve bilgisayar alımları durdurulmuştur. Daha sonra 1980 yılında hükümet, bilgisayarın genel eğitimin bir parçası olması gerektiğini düşünerek öğretmenleri yıllık eğitimden geçirmişti. 1983 yılında kaydedilen büyük gelişmelerin ardından 1985 yılıyla birlikte “herkes için bilgisayar” programı ile okullara bilgisayar ağıları kurulmuştur.

“ABD’de bilgisayarlar 1950 yıllarında okullarda kullanılmaya başlanmış, kişisel bilgisayarların devreye girmesiyle 1980’lerde yaygınlaşmıştır” (Vural, 2004, s.325).

ABD’de bilgisayar destekli öğretimin başarıyla uygulanmasında özellikle üniversitelerin rolü büyüktür. Stanford Üniversitesi ilk olarak bilgisayarı ilköğretim matematik dersinde kullanarak projeyi uygulamaya koymuştur. 1965 yılında California üniversitesinin PCDP (Physics Computer Development Project) projesi ile fizik ve fene dayalı bilgisayar destekli öğretim malzemeleri geliştirilmiş ve proje halen devam etmektedir.

Norveç’te bilgisayar destekli öğretim ilk olarak 1984 yılında öğrenmenin verimliliğini artırmak ve yeni öğretim yöntemleri geliştirmek amacıyla eğitim programına dahil olmuştur.

Almanya’da okullarda bilgisayar kullanımı ile ilgili çalışmalar 1968 yılında başlamıştır. Bilgisayarlar okullara 1981 yılıyla birlikte kademeli olarak alınmaya başlanmıştır ve özellikle meslek okulları olmak üzere ortaöğretim kurumlarına öncelik tanınmıştır. 1984-1985 öğretim yılında ilköğretimde matematik, Almanca ve iş eğitimi derslerinde bilgisayar destekli öğretimden yararlanılmıştır. 1985-1986

yılından itibaren de akademik liselerde matematik, ekonomi, hukuk öğretimi ve Almanca derslerinde bilgisayar destekli öğretimden yararlanılmıştır.

2.3.9.1. Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim

Türkiye’de okullarda bilgisayar eğitimi ilk olarak 1984 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen “Yeni Enformasyon ve İletişim Teknolojisi” çalışmaları çerçevesinde 1100 mikrobilgisayarın alımıyla başlamıştır. Daha sonra bilgisayar eğitiminden ziyade, bilgisayarın bir eğitim aracı olarak kullanıldığı “Bilgisayar Destekli Eğitim” çalışmaları başlatılmıştır.

1984 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen Yeni Enformasyon ve İletişim Teknolojisi ile ilgili ön hazırlık çalışmalarını özetleyecek olursak;

- 1985-1986 öğretim yılıyla birlikte 101 orta dereceli okula 1111 adet bilgisayar sağlanmıştır. Her okulda 2 öğretmen 5 hafta boyunca hizmet içi eğitime tabi tutulmuştur. 1987-1988 yılı itibariyle 2 saat teorik ve 1 saat uygulamalı olmak üzere seçmeli dersler koyulmuştur.
- 1985-1986 öğretim yılıyla birlikte 13 Ticaret ve Turizm-Otelcilik okuluna 10’ar adet bilgisayar verilmiştir.
- 1988-1989 öğretim yılıyla birlikte Ticaret ve Teknik eğitimle ilgili ortaöğretim kurumlarına Dünya Bankası kredisi ile başlatılan “Endüstriyel Okullar Projesi” çerçevesinde 805 bilgisayar verilmiştir.
- Her okula 3 saatlik bilgisayar dersi konulmuş ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim kursları yaygınlaştırılmıştır.

1989 yılı itibariyle geçmişte yapılan uygulamalardan sağlanan bilgi birikimi ve deneyim de göz önüne alınarak, MEB firmaları okulları BDE’ i uygulamaya

çağırıştır. Yapılan bu çağrı ile bilgisayar okur-yazarlığı, bilgisayar tanışıklığı, öğretmenlerin ve okul idarecilerinin BDE kültürlerinin artırılması bakımından olumlu sonuçlar doğurmuştur.

Firmaların uyguladığı bu BDE projesinde pilot uygulamalar için Türkiye genelinde çeşitli illerden 41 Anadolu Lisesi, 26 Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi, 16 Anadolu Ticaret, Sekreterlik, Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, 10 Öğretmen Lisesi ile 67 genel lise olmak üzere toplam 160 okul seçilmiştir (METARGEM, 1991, s.17).

Uygulamaya katılan yerli ve yabancı firmalardan bu okullardan bir veya birkaçını seçmeleri istenmiş ve toplamda 50 okulla uygulamaya başlanmıştır. Firmalardan birkaçı uygulamalarını iki, üç hafta içerisinde tamamlamışlardır. Büyük bir çoğunluğu ise bir dönem boyunca uygulamalarını devam ettirmişleridir. Bu firmalardan bazıları yazılım hazırlama ve öğretmenleri BDE' e hazırlama konusunda üniversiteler ile işbirliğine gitmişlerdir. Bazıları da seçtikleri okullara giderek BDE'in uygulanacağı dersin müfredatını incelemiş, okul yönetici ve öğretmenleri ile daha etkili bir uygulama için görüşmeler yapmıştır.

1988-1989 yılında yapılan bu pilot proje uygulamaları bilgisayar ve eğitim uzmanları ile MEB yetkililerinin katıldığı Danışma Kurulu toplantısında değerlendirilmiş ve sonuç olarak deneme uygulamasına katılan firmalar arasından uygun bulunan 10 firma ile devam etme kararı alınmıştır. Ancak bu firmaların 9'u ile anlaşmaya varılmıştır ve 58 okulda yapılan deneme uygulamaları için yaklaşık 6 milyar TL ;

- 18 okul için 378 bilgisayar alımı,
- 40 okul için önceden alınan 800 bilgisayarın geliştirilen ders yazılımları ile donanımı,
- 37 derse ait toplam 2000 saatlik yazılım geliştirilmesi,
- 750 öğretmenin de eğitiminin tamamlanması için harcanmıştır.

Bu pilot proje uygulamalarının sağlamış olduğu yararlar ve getirmiş olduğu eksikliklerden yönlerinden bahsedecek olursak;

Yararları:

- BDE' in öğrencilerin heves ve heyecanlarını arttırdığı,
- Okul idarecileri ve öğretmenlere bilgisayar konusunda verilen eğitimin, bu konuda yapılacak hizmet içi eğitimin yükünü azaltmış olduğu,
- Genel anlamda bilgisayara karşı çekingenliğin biraz da olsa giderildiği gözlemlenmiştir.

Eksiklikleri:

- Bilgisayar yazılımlarının müfredat programlarına uygun hazırlanmadığı,
- Öğretmenlerin BDE uygulamasına katılımlarının tam olarak sağlanmadığı,
- Öğretmenlere bu konuda yeterli eğitimin verilmediği tespit edilmiştir.

Pilot proje uygulamasını takip eden 1990-1991 yılında ise ortaöğretim, Kız Teknik Öğretim, Erkek Teknik Öğretim, Ticaret ve Turizm Öğretim, Din Eğitimi ile Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlükleri'ne bağlı bir çok okula bilgisayar temin edilmiş, bilgisayar programlama bölümü ile Bilgi-İşlem bölümü açılmıştır.

“Yapılan envanter çalışmaları ile 1993 yılına kadar Türkiye’de ortaöğretim kurumlarının % 11-12’sinde bilgisayar laboratuvarı bulunduğu tespit edilmiştir” (Uşun, 2004, s.191)

1995 yılının sonlarında okullara donanım ve ders yazılımı sağlamak amacıyla donanım ve yazılım konusunda üstün olanaklara sahip bulunan 53 tane Müfredat Laboratuvar Okulu kuruldu ve 1997 yılına kadar yaklaşık 250 öğretmen bilgisayar ve ders yazılımı kullanımı konularında (formatör öğretmenler olarak) yetiştirildi (Aktaran: Uşun, 2004, s.192)

Türkiye’de 15 yıllık geçmişı olan fakat sürekliliğı sağlanamayan BDE projeleri kapsamında 1000 okula bilgisayar laboratuarı kurulmuştur. Ardından 8 yıllık eğitim çalışmaları kapsamında eğitim için kaynaklar yaratılması ile birlikte BDE projeleri yeniden gündeme gelmiştir. “Eğitimde Çağı Yakalamak 2000” isimli proje kapsamında 1998 yılında 6200 ilköğretim okulunun BDE’ e başlamaları kararlaştırılmıştır.

“Bu dönemde Dünya Bankası destekli “Eğitimde Çağı Yakalamak 2000” adı verilen proje kapsamı içinde “Temel Eğitim Programı”nın birinci kapsamında Türkiye’nin 80 ili ve 921 ilçesinde bulunan 2451 ilköğretim okulunda yeni bilgisayar laboratuvarları kurulmuştur” (Uşun, 2004, s.194).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ilköğretim I. kademe II. sınıf görsel sanatlar dersi “renk ve renkli resim teknikleri” konusu iki farklı yöntem kullanılarak öğretilmiştir. Gruplardan birisine geleneksel öğretim yöntemi uygulanırken, diğerine bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulanmıştır ve öğrencilerin başarıları kullanılan yöntemler bakımından değerlendirilmiştir.

Araştırmada uygulamaların etkisini ölçmek amacıyla deneysel araştırma yöntemi kullanılmış ve belirlenen kontrol-deney gruplarına ön-son test uygulanmıştır.

Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulunun II. sınıf B, C, D ve E şubelerinde okuyan öğrenciler yansız atama yoluyla kontrol ve deney grubu olarak atanmıştır. Öğrenciler deneysel işlemten önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçüme tabi tutulmuşlardır.

Tablo 1: Deney Deseni

Gruplar	Ön Test	Yöntem	Son Test
Kontrol	Başarı Testi	Geleneksel Öğretim Yöntemi	Başarı Testi
Deney	Başarı Testi	Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi	Başarı Testi

Tablo 1’de görüldüğü gibi, kontrol ve deney gruplarına öncelikle araştırmacı tarafından geliştirilen ön test uygulanmıştır. Ardından kontrol grubuyla görsel sanatlar dersi öğretmeni tarafından geleneksel öğretim yöntemi ile deney grubuyla ise bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile ders işlenmiştir. Sonra da son test uygulanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulunun II. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya bu sınıfların B, C, D ve E şubelerinde öğrenim gören 80 öğrenci veri kaynaklığı yapmıştır.

Tablo 2: Deney İçerisinde Yer Alan Okul ve Öğrenci Sayısı

Okul	Grup	Öğrenci Sayısı
Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulu	Kontrol	40
	Deney	40
TOPLAM		80

Tablo 2’de görüldüğü gibi kontrol ve deney gruplarını 40’ar öğrenci olmak üzere toplam 80 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikle verilerin toplanması amacıyla ilgili literatürler araştırılmış, Türkçe ve İngilizce yayınlar incelenmiş (makale, tez, bildiri, kitap, dergi vs.), üniversite kütüphaneleri ve internet taramaları yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin görsel sanatlar dersinin “renkler ve renkli resim teknikleri” ünitesinin gerektirdiği davranışların ölçülmesi amacıyla başarı testi kullanılmıştır (Ek 1) (Ek 2). Ayrıca bilgisayar destekli öğretim yöntemi için araştırmacı tarafından etkileşimli CD hazırlanmıştır (Ek 3).

M.E.B. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı’ndan alınan izinle, 5-12 Mart 2007 tarihleri arasında Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlköğretim Okulu’nda uygulamalar yapılmıştır (Ek 4).

Uygulamanın başlangıcında öğrencilere ön test uygulatılmıştır ve test sonucunda birbirine bilgi düzeyi bakımından eşit öğrencilerle ders uygulamasına geçilmiştir. Kontrol grubu, “renkler ve renkli resim teknikleri” konusunu sınıflarında geleneksel öğretim yöntemiyle, deney grubu da aynı konuyu bilgisayar laboratuvarında bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile işlemişlerdir. Dersler bitiminde uygulatılan son testle uygulama tamamlanmıştır.

3.3.1. Başarı Testi

Öğrencilerin, görsel sanatlar dersinde öğretilen “renkler ve renkli resim teknikleri” konusunun sonucunda edindikleri bilgileri ölçmek amacıyla kullanılan başarı testi (ön-son test), toplamda 12 soru olup, 9 sorusu 4 seçenekli, 3 sorusu 3 seçeneklidir.

Ek 1’de verilen ölçme aracı, ilköğretim I. Kademe II. sınıf görsel sanatlar dersi öğrencilerinin “renkler ve renkli resim teknikleri” bilgilerine yönelik hedef ve davranışlar doğrultusunda hazırlanmıştır.

Uygulamalarda elde edilen veriler 0 ve 1 şeklinde puanlara dönüştürölmüştür.

3.3.2. Etkileşimli CD

Araştırmacı tarafından hazırlanan etkileşimli CD’de ilköğretim I. kademe II. sınıf görsel sanatlar dersinde yer alan “renkler ve renkli resim teknikleri” konusu yer almaktadır.

Etkileşimli CD, 5 farklı bölümden oluşmaktadır. Bunlar; ana ve ara renkler, renkli resim teknikleri, gökkuşağının hikayesi, boyama ve mini testtir. CD’nin içeriği Ek 3’de yer almaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Ölçme araçları ile toplanan veriler istatistiksel hesaplamalarda kullanılan SPSS (The Statistical Packet for the Social Sciences) programı ile çözümlenmiştir. Bunun için ilk önce veriler programa girilmiş ardından aritmetik ortalamaları alınmış, varyans ve serbestlik dereceleri hesaplanmış ve t-testi uygulanmıştır. Bu hesaplamalarla kontrol ve deney grubunun elde ettikleri veriler arasındaki farklılıklar ortaya çıkarılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Kontrol ve deney gruplarının seçiminde öğretmen görüşünden yararlanılmış ve öğrencilerin bilgi düzeylerinin birbirlerine yakın olmasının önemi göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 3: Kontrol ve Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu

Kontrol	N	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SD	t	p
Kontrol	40	6,07	1,30	0,22	78	0,682	0,497
Deney	40	5,85	1,62				

$p > 0,05$

Tablo 3’de görüldüğü üzere, kontrol grubunun ön test başarı ortalaması $\bar{X}=6,07$ iken deney grubununki $\bar{X}=5,85$ ’dir. Buradan yola çıkarak kontrol ve deney gruplarının ön test puanları arasında belirgin bir fark görülmediğini görmekteyiz ($t=0,682$; $p>0,05$). Bu nedenle öğrencilerin görsel sanatlar dersi “renkler ve renkli resim teknikleri” konusunda sahip oldukları bilgi açısından birbirlerinden farklı olmadıklarını söyleyebiliriz.

Alt problem 1. Geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun ön ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır ?

Kontrol grubu toplamda 40 öğrenciden oluşmaktadır. Bu gruba görsel sanatlar öğretmenleri tarafından “renkler ve renkli resim teknikleri” konusu geleneksel öğretim yöntemi ile anlatılmıştır. Ders öncesi tüm öğrenciler başarı testini (ön test) çözmüşlerdir. Ders sonrasında da aynı başarı testi (son test) yeniden uygulanmıştır. Tablo 4’te kontrol grubu öğrencilerinin ön ve son test sonuçlarını görmekteyiz.

Tablo 4: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu

Kontrol	N	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SD	t	p
Ön Test	40	6,07	1,30	2,48	39	8,446	0,000
Son Test	40	8,55	1,50				

p<0,05

Tablo 4’te görüldüğü gibi geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun ön test puan ortalaması $\bar{X}=6,07$ iken son test puan ortalaması $\bar{X}=8,55$ ’e ulaşmıştır. Öğrencilerin ön test ve son test puan ortalamalarını karşılaştırdığımızda arada anlamlı bir fark olduğunu görmekteyiz (t=8,446; p<0,05).

Buna göre, geleneksel öğretim yönteminin öğrenci başarısı üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Alt problem 2. Bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunun ön ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır ?

Deney grubu toplamda 40 öğrenciden oluşmaktadır. Bu gruba “renkler ve renkli resim teknikleri” konusu bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile anlatılmıştır. İlk hafta öğrencilere, CD içeriğini tanımadıkları için, yönlendirmeler yapılmıştır. Konu başlıklarını hangi sırayla izleyecekleri söylenmiştir. Ancak 2. hafta öğrenciler tamamen kendi başlarına uygulamayı sürdürmüşlerdir. Ders öncesi tüm öğrenciler başarı testini (ön test) çözmüşlerdir. Ders sonrasında da aynı başarı testi (son test) yeniden uygulanmıştır. Tablo 5’te deney grubu öğrencilerinin ön ve son test puan sonuçlarını görmekteyiz.

Tablo 5: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu

Deney	N	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SD	t	p
Ön Test	40	5,85	1,62	4,72	39	16,627	0,000
Son Test	40	10,57	1,35				

$p < 0,05$

Tablo 5’te görüldüğü gibi bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunun ön test puan ortalaması $\bar{X}=5,85$ iken son test puan ortalaması $\bar{X}=10,57$ ’ye ulaşmıştır. Öğrencilerin ön test ve son test puan ortalamalarını karşılaştırdığımızda arada anlamlı bir fark olduğunu görmekteyiz ($t=16,627$; $p < 0,05$).

Buna göre, bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrenci başarısı üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Etkileşimli olarak gerçekleştirilen bilgisayar destekli öğretim uygulamasında öğrenciler, öğrenci merkezli aktif katılım

yoluyla, kendi hızları doğrultusunda görsel öğrenme etkinliklerinde bulunmuşlardır. Bilgisayar bu süreçte öğretmenin görevini üstlenmiş, öğretmen ise rehber konumunda bulunmuştur. Sonuç itibariyle kullanılan bilgisayar destekli öğretim yöntemi, öğrenme-öğretme sürecini verimli kılmış ve öğrencilerde istenilen davranış değişikliklerini gerçekleştirmiştir.

Alt problem 3. Geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubuyla, bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunun son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 6: Kontrol ve Deney Grubu Öğrencilerinin Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonucu

Grup	N	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}_1 - \bar{X}_2$	SD	t	p
Kontrol	40	8,55	1,50	2,02	78	6,329	0,000
Deney	40	10,57	1,35				

p<0,05

Tablo 6’da görüldüğü gibi, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin son test puan ortalaması $\bar{X}=8,55$ iken, bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin son test puan ortalaması $\bar{X}=10,57$ ’dir. Puan ortalamalarına baktığımızda deney grubu öğrencilerinin, kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olduklarını görmekteyiz. Bu fark 0,05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t = 6,329; p<0,05).

Buna göre, bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrencilerin başarısı üzerinde, geleneksel öğretim yöntemine nazaran daha etkili olduğunu söyleyebiliriz. Bu sonuç, öğrenci başarılarına ilişkin gözlenen değişimlerin deney grubunda yapılan işlemlere bağlanabileceğini göstermektedir

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

İlköğretim II. sınıf görsel sanatlar dersinde bilgisayar kullanımına ilişkin bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara varılmıştır;

1. Bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerine kıyasla daha başarılı bir sonuca ulaştıkları görülmüştür.
2. Deney ve kontrol grubunun son test puanlarına bakılırsa, kontrol grubunun aritmetik ortalaması $\bar{X}=8,55$ iken, deney grubunun aritmetik ortalaması $\bar{X}=10,57$ 'dir. Ön ve son testlerin sonuçlarını karşılaştırdığımız zaman 2 grubun da ön testten sonra daha başarılı oldukları görülmektedir. Ancak 2 grubun son test puanlarını karşılaştırdığımızda, deney grubunun daha başarılı olduğu ortadadır.
3. İstatistiksel sonuçların yanında, bilgisayar destekli öğretim sürecinde öğrencilerin derse seyerek katıldıkları, hevesli oldukları ve eğlenerek öğrendikleri gözlemlenmiştir.

Ortaya çıkan sonuçların temel sebebi, bilgisayar destekli öğretim uygulamalarının geleneksel öğretime göre, öğrencilere hızlarına göre öğrenme imkanı sunması, dönüt, düzeltme ve pekiştirme hizmetlerini anında yerine getirmesi

ve öğrencinin öğrendiği ölçüde adım adım ilerlemesine izin vermesi aksi takdirde bir sonraki aşamaya geçmesine engel olmasıdır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve araştırmacının uygulama sürecindeki gözlemleri doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

1. Çağımız çocukları bilgisayar konusunda son derece becerikli ve bilgililer. Öğretmenler de onların bu bilgi ve becerilerini eğitim alanında kullanabilmelerini sağlamalı ve bilgisayarın yararlarını onlara farklı açıdan gösterebilmelidir.
2. CD’de yer alan ses, animasyon ve grafikler öğrenme üzerinde etkili olduğundan, özellikle küçük yaştaki öğrenciler için, hazırlanacak olan CD’lerde bunlara yeterince yer verilmelidir.
3. Okullardaki bilgisayar laboratuvarlarının zaman zaman görsel sanatlar dersi için de kullanılması planlanmalıdır.
4. Etkileşimli CD’de yönlendirmeler açık ve net olmalı, öğrenci varılması istenen noktaya doğrudan ulaşabilmelidir.
5. Hazırlanacak olan eğitim CD’lerinin amacına ulaşabilmesi için bilgisayar programcıları, ilköğretim ve lise görsel sanatlar öğretmenleri ile eğitim fakültelerinin uzman sanat eğitimcileri birlikte çalışmalıdırlar.

KAYNAKÇA

Abacı, O., Alakuş, A.O., Gökay, M., Maccario, N.K., Tuna, S. (2005). **İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**. Özsoy, Ö. (Ed.). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları 3.

Akpınar, Y. (1999). **Bilgisayar Destekli Öğretim ve Uygulamalar**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aktümen, M. (2002). İlköğretim 8. Sınıflarda Harfli İfadelerle İşlemlerin Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Rolü. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı.

Altun, E. (2002). İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Bilgisayar Destekli Öğretim Ortamlarında Karşılaşılan Sorunların Analizi. **Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı**, 16-18 Ekim. ODTÜ, Ankara.

Artut, K. (2001). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aşkar, P. (1991). Bilgisayar Destekli Öğretim Ortamı. **Eğitimde Nitelik Geliştirme: Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu**, 13-14 Nisan. Kültür Koleji, İstanbul.

Aşkar, P., Yavuz, H., Köksal, M. (1992). Students' Perceptions of Computer Assisted Instruction Environment and Their Attitudes Towards Computer Assisted Learning. **Educational Research**. (2), 133-139.

Atalayer, F. (1994). **Temel Sanat Öğeleri**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Becer, E. (1999). **İletişim ve Grafik Tasarım**. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Bluhm, H. (1987). **Administrative Uses of Computers in The Schools**. New Jersey: Prentice-Hall Inc. Englewood Clifts.

Boydaş, N. (2004). **Sanat Eleştirisine Giriş**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Buyurgan, S., Buyurgan, U. (2001). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**. Ankara: Dersal Yayıncılık.

Buyurgan, S., Mercin, L. (2005). **Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları**. Özsoy, V. (Ed.). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitim Derneği Yayınları 2.

Çağlarca, S. (1991). **Suluboya Resim Tekniği**. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Daban, ř. (2001). Coğrafya Öğretiminde Bilgisayar ve Programlarının Kullanımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı.

Denli, S. (2000). Hypermedia Sistemli Interactive Ortamın, Sanat/Grafik Tasarım Eğitiminde, Bilgilendirici ve Öğretici Olarak Kullanma Önerisi. **Bilgi Çağı ve Sanat VI. Ulusal Sanat Sempozyumu**, 8-10 Mayıs. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Deryakulu, D. (2000). Yapıcı Öğrenme. **Sınıfta Demokrasi**. şimşek, A. (Ed.) Ankara: Eğitim-Sen Yayınları.

Dooling, J.O. (2000). What Students Want to Learn About Computers. **Educational Leadership**. (2), 20-24.

Etike, S. (2001). **Cumhuriyet Dönemi Resim Eğitimi**. Ankara: Güldiken Yayınları.

Gel, Y. (1997). Sanat Eğitiminde Kullanılan Yöntemler. **İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi ve Sorunları. TED XV. Öğretim Toplantısı**, 2-3 Mayıs. TED, Kayseri.

Gökaydın, N. (1990). **Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı**. Ankara: Sedir Yayınevi.

Healy, J.M. (1999). **Bağlantı Doğru mu?**. İngilizce'den Çeviren: Ahmet GÜRSEL. İstanbul: Boyner Holding Yayınları.

Hurwitz, A. and Day, M. (1995). **Children and Their Arts. Methods of Elementary School**. Florida: Harcourt Brace College Publishers.

İnan, N. (1997). Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin İngilizce Öğretiminde Etkililiği. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İpek, İ. (2001). **Bilgisayarla Öğretim.Tasarım,Geliştirme ve Yöntemler**. Ankara: Feryal Matbaacılık.

Keser, H. (1989). Bilgisayar Destekli Öğretim İçin Bir Model Önerisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı.

Keser, N. (2005). **Sanat Sözlüğü**. Ankara: Ütopya Yayınları.

Kılıçkan, H. (2004). **Resim Bilgisi**. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Kılıçoğlu, O., Altun, A. (2002). Ortaöğretim Okullarındaki Öğrencilerin Bilgisayar Destekli Eğitime Karşı Tutumları. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**. (8), 175-187.

Koşar, E. (2002). **Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme**. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları

Lockard, J. and Abrams, P. D. (2004). **Computers for Twenty-First Century Educators** (6th Ed.) Boston & Newyork: Pearson.

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2006). **Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)**. Ankara.

METARGEM (Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi). (1991). **Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim**. Ankara.

Mittler, A.G. (1994). **Art in Focus**. Illinois: Glecoe/McGraw-Hill Inc.

Namlu, A.G. (1999). **Bilgisayar Destekli İşbirliğine Dayalı Öğrenme**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları.

Numanoğlu, M. (1992). M.E.B. Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi. Bilgisayar Destekli Öğretim Ders Yazılımlarında Bulunması Gereken Eğitsel Özellikler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Teknolojisi Bilim Dalı.

Oğuzkan, F.A. (1974). **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu

Öğüt, H., Altun, A.A., Sulak, S.A., Koçer, H.E. (2003). Bilgisayar Destekli, Internet Erişimli Interaktif Eğitim CD’ si ile E-Eğitim. **Doğu Akdeniz Üniversitesi III. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı**, 28-30 Mayıs. Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimagosa.

Özsoy, V. (2003a). **Resim (Sanat) Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri. Ders Notları**. Ankara.

Özsoy, V. (2003b). **Görsel Sanatlar Eğitimi. Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Özsoy, V. (2003c). Resim-İş Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerinden Yararlanmalarına İlişkin Tutumları. **Doğu Akdeniz Üniversitesi III. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı**, 28-30 Mayıs. Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimagosa.

Read, H. (1981). **Sanat ve Toplum**. (Birinci Baskı). İngilizce'den Çeviren: Selçuk MÜLAYİM. Ankara: Ümran Yayınevi.

San, İ. (1983). **Sanat Eğitimi Kuramları**. Ankara: Tan Yayınları.

Senemoğlu, N. (1998). **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim. Kuramdan Uygulamaya**. Ankara: Özgen Matbaası.

Süitor, G. (2000). **Aynanın Gerçeği. Resim Eğitimi ve Sanatla Karşılaşma**. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

Şahin, T.Y., Yıldırım, S. (1999). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tepecik, A., Tuna, S. (2001). Plastik Sanatlar Eğitiminde Bir Araç Olarak Bilgisayar Kullanımı. **Çağdaş Eğitim Dergisi**. (277), 8-12.

Tuna, S. (2002). Sanat Eğitimi Bölümlerinde Tasarım İlke ve Elemanlarının Bilgisayar Teknolojisi Yardımı ile Uygulanması. Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Ana Sanat Dalı.

Tuna, S., Tepecik, A. (2003). İlk ve Ortaöğretim Resim-İş Dersi Kapsamında Çağdaş Eğitim Teknolojilerinin Kullanımı. **Doğu Akdeniz Üniversitesi III. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı**, 28-30 Mayıs. Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimagosa.

Uşun, S. (2004). **Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri**. (İkinci Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Ünver, E. (2002). **Sanat Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayınları.

Varol, A. (1996). Bilgisayar Destekli Öğretim. **Milli Eğitim Vakfı Dergisi**. (34), 22-26.

Vural, B. (2004). **Eğitim-Öğretimde Teknoloji ve Materyal Kullanımı**. İstanbul: Hayat Yayınları.

Yağcı, A. (2002). İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Dil Bilgisi Öğretiminde Bilgisayar Teknolojisinin Kullanımına Yönelik Uygulamalı Bir Yaklaşım. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.

Yalın, H.İ. (2004). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Nobel Yayınları.

Yıldız, R., Sünbül, A.M., Halis, İ., Koç, M. (2002). **Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme**. Yıldız, R. (Ed.). Ankara: Mikro Yayınları.

Zor, A. (2004). İlköğretim Birinci Kademe 5. sınıf Resim-İş Dersinin Bilgisayar Destekli Öğretimi Uygulama Örneği. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı.

<http://www.cclub.metu.edu.tr/nenediroku.php?id=28>

<http://www.cdkopyalama.com/>

EKLER

Ek 1: Müfredat Programı

Ek 2: Başarı Testi

Ek 3: Etkileşimli CD

Ek 4: Araştırma İzni

Ek 5: Uygulama Esnasında Çekilen Fotoğraflar

Ek 1: Müfredat Programı

2006-2007 Öğretim Yılı Müfredat Programı

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 2. SINIF KAZANIM TABLOSU		
KAZANIMLAR	ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
1. Çeşitli sanat alanlarının şekli, türü, şiri, öykü, masal, anı, gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar. 2. Çevresinden doku örnekleri göstererek çeşitli yüzeylerde değişik malzemelerle farklı doku çalışmaları yapar. 3. Basit geometrik şekilleri tanıır. 4. Basit geometrik şekilleri görsel çalışmalarında kullanır. 5. Ana renkleri tanıır. 6. Yiğna, dizme ve yerleştirme işlemlerini yapar. 7. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleri ile ifade eder. 8. Çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.	1.7. "Kukla Tiyatrosu" Öğrenciler yapıpkan çeşitli kuklaları oynatırlar. Elleriine geçirdikleri eski ana temiz açık renkte bir çoraba diğmeler, minik kumaş parçaları, ipleri yapıpılarak ya da boyayarak yüz unsurları yapıpırlar. Yün ipleri yapıpılarak saçları oluşturırlar. Ayrıca kese kâğıdı ile de aynı yöntemle veya yüz unsurlarını kesip çıkarak el kuklaları oluşturabilirler. Her kukla için değişik sesler uydurarak kuklaları diledikleri gibi konuşturabilirler. 1.7.8. "İzindeyiz" Öğretmen, öğrencilerden görsel çalışmalarında kullanmak üzere Atatürk fotoğrafları getirmelerini ister. Sınıfta Atatürk'ün anıları, sözleri, Atatürk ile ilgili şirler okunur; şarkılar, marşlar söylenir. Öğrenciler getirdikleri fotoğrafları Atatürk görüntüsünü kesip çıkartarak kâğıt yüzeyinde diledikleri yere yapıpırlar. Daha sonra duygu ve düşüncelerini anlatan renkli bir "tamamlama resim" yapıpırlar. Ardından çalışmalarını sergilerler. 2.5.7. "Gökyüzündeki Uçurtmalar" Öğrenciler, gökyüzünde gördükleri hakkında konuşur. Daha sonra onlardan bir "gökyüzü" resmi yapıpırlar ve gökyüzünü resim yüzeyinde diledikleri şekilde renklendirmeleri istenir. Öğrenciler, sarı, kırmızı ve mavi renkli kâğıtlardan büyük küçük parçaları yırtırlar ve bu parçaları uçurtma olarak gökyüzü üzerine serpiştirirler. Elleriine verilen auk ipleri yapıpılarak veya kalemlerle, boya malzemeleriyle çizerek uçurtmalara ip yapıpırlar. 2. "Yoğurma Oyunu" Öğrenciler, yoğurma malzemelerini bir yüzey üzerine yaydıktan sonra çeşitli nesneleri basarak farklı doku etkileri elde edebilirler. 2. "Dokuların Dansı" Pamak boyayı yüzeye yaydıktan sonra eski tarafları çeşitli yönlerde hareket ettirerek kazıma yapıpırlar. İsterlerse başka bir kâğıdı oluşan dokunun üzerine kapatıp kaldırarak baskısını alabilirler. Aynı işlemi tarak yerine parmaklarıyla da yapıpırlar. Bunun dışında parmak boyayı yüzeye yaydıktan sonra parmaklarını sürekli olarak bastırıp kaldırırlar. Böylece, boya toplanmalarından ve oluşan izlerden dolayı ilginç doku etkileri ortaya çıkacaktır. 2.7. "Renkli İzler" Bk. Etkinlik örnekleri s. 94.	AÇIKLAMALAR 2. Doku: Bir nesnenin yapı özelliklerine bağlı, onun tümünü kapsayan veya temsil eden; görülebilen, dokunulabilen görsel ve dokunsal etki. 3. Basit Geometrik Şekiller: Kare, daire, üçgen, dikdörtgen vb. 11) Tercih edilen araç – gereçler en az bir ders öncesinden öğrencilere bildirilmeli, araç-gereç ve teknik seçiminde öğrencilerin ilgi ve istekleri dikkate alınmalıdır. 5. Ana Renkler: Doğada saf hâlda bulunan renklerdir: Sarı, kırmızı, mavi.

KAZANIMLAR	ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	AÇIKLAMALAR
	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
	2, 6. "Paylaşılan Dokular" Belirgin dokulu kumaş parçaları, eski danteller, örgü bezler ve kabartma muşamba örtüler, damarları belirgin yapıprklar gibi çeşitli dokulara sahip objeler sınıfa getirilir. Öğrencilerin bu objeleri birbirleri ile paylaşmaları sağlanır. Seçilen objeleri, boya malzemeleri ile renklendirilerek baskı çalışmaları yapılabilirler. 3, 4. "Renkli Kağıtlarla Oyun" Çeşitli renkli kağıtları geometrik şekiller hâlinde kağıt makasıyla (ucu küt makas) büyükü küçüklü keserek, bir yüzey üzerinde diledikleri biçimde düzenleyebilirler. İstedikleri yerlere geometrik biçimler kazandırılan nesneleri boyayıp karton baskı, sebze baskısı vb. yaparak çalışmayı tamamlayabilirler. 3, 4. "Misafircilik" Geometrik biçimlere sahip çeşitli düğmeleri kullanarak yüzey üzerinde diledikleri gibi düzenleme yaparlar. Çeşitli renk ve kalınlıklarda iplikler yapıtırarak düğmeler arasında misafircilik oynayabilirler. 3, 4, 6, 7. "Hayalimdeki Yer" Öğrenciler gruplara ayrılır. Hayallerindeki oyun bahçesi ya da herhangi bir mekanı çeşitli kutular ve karton rulolar (kağıt havlu, tuvalet kağıdı, alüminyum folyo, streç film ruloları gibi) oluşturmak üzere hazırlık yaparlar. Büyük bir fon kartonu üzerine büyükü küçüklü, uzunlu kısıklı karton kutularla binaları oluşturabilirler. Binaları yapıtırmadan önce isterlerse pencere, kapı vb. unsurları oyarak çıkartırlar. Karton rulolarla tüp geçirirler, çocuk parkı oyuncakları, kaydıraklar, tüneller, taşıma araçları vb. yerleştirerek yapıtırlar. Artık iplerle, rafyalara yollar yapabilir; kalan boşlukları, çalışmada kullanmak istedikleri diğer objeler ve figürlerin renkli resimlerini yaparak tamamlayabilirler. 5, 6, 7. "Hazine Avı" Öğrenciler, yalnızca sarı, kırmızı, mavi renkli malzemeleri toplayacakları bir hazine avına çıkarlar. Buldukları ana renklerde kağıt, jelatin kağıtları, kutular, şişe kapakları, boncuklar vb. nesneleri bir torba içine doldururlar. Bu nesneleri plastik tutkalla fon kartonu üzerine yapıtırarak kolaj çalışması yapabilirler. Çalışma, grup çalışması şeklinde de yapılabilir.	

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME		AÇIKLAMALAR
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
	 7. 'Dolgu Oyuncak yapıyorum' Kraft kağıdı ya da kese kağıdı kalınlığında bir kağıt, ikiye katlanarak bir yüzüne yapışmak istenen figür ya da nesne, kalıp alma yoluyla çizilir. Kağıt makası yardımıyla iki kat birlikte kesilir. Her iki kağıdın da birer yüzü tercih ettikleri bir boya malzemesiyle boyanır. Boyanan kısımlar dışarı bakacak şekilde üst üste yerleştirilir ve kenarlarından öğretmenin yardımıyla tel zımba kullanarak birleştirilir. Birkaç yerinde, zımbalanmadan bırakılan küçük aralıklarla içeriye artık kağıtlardan yapılan irili ufaklı toparlar doldurularak hacim kazandırılır. Kalan boşluklar da zımbalanarak oyuncak tamamlanabilir.	 4. Türkçe dersi, "Görsel Sunu" öğrenme alanı "Bilgi, düşünce ve izlenimlerini resim sembol kullanarak görselleştirir." 7. Türkçe dersi, "Görsel Sunu" öğrenme alanı "Duygu, düşünce ve bilgilerini görselleştirmede renkleri kullanır." 3, 4. Matematik dersi, "Geometrik Cisimler ve Şekiller" alt öğrenme alanı "Kare dikdörtgen, üçgen ve çember modelleri oluşturur"

Ek 2: Başarı Testi

Test, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılmakta olan yüksek lisans tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Nesli Simge KAHVECİOĞLU

Aşağıdaki sorulara verilen seçeneklerden doğru olanını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi ana renktir ?
a) Mor b) Mavi c) Turuncu d) Yeşil
2. Aşağıdakilerden hangisi ara renktir ?
a) Mavi b) Sarı c) Yeşil d) Kırmızı
3. Sarı ile kırmızının karışımından hangi ara renk oluşur ?
a) Mor b) Mavi c) Turuncu d) Yeşil
4. Aşağıdakilerden hangisi ana renktir ?
a) Kırmızı b) Turuncu c) Mor d) Yeşil
5. Aşağıdakilerden hangisi ara renktir ?
a) Mavi b) Mor c) Sarı d) Kırmızı
6. Mavi ile kırmızının karışımından hangi ara renk oluşur ?
a) Sarı b) Yeşil c) Turuncu d) Mor
7. Aşağıdakilerden hangisi ana renktir ?
a) Sarı b) Mor c) Yeşil d) Turuncu
8. Aşağıdakilerden hangisi ara renktir ?
a) Turuncu b) Kırmızı c) Sarı d) Mavi
9. Mavi ile sarı karışımından hangi ara renk oluşur ?
a) Kırmızı b) Yeşil c) Mor d) Turuncu
10. Su ile birlikte kullanılan boya aşağıdakilerden hangisidir ?
a) Yağlı pastel b) Kuru boya c) Sulu boya
11. Görüntüsü kalem şeklini andıran ve silinebilen boya aşağıdakilerden hangisidir ?
a) Sulu boya b) Pastel boya c) Kuru boya
12. Tebeşir biçimde, yağlı yapıdaki boya aşağıdakilerden hangisidir ?
a) Pastel boya b) Sulu boya c) Kuru boya

Ek 3: Etkileşimli CD

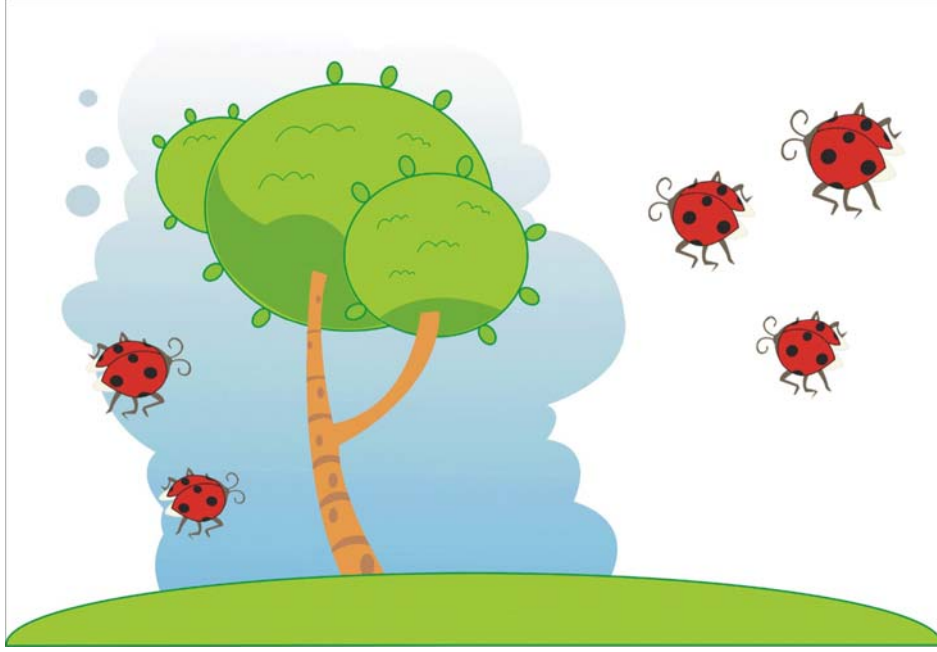
Resim 3.

Resim 4.

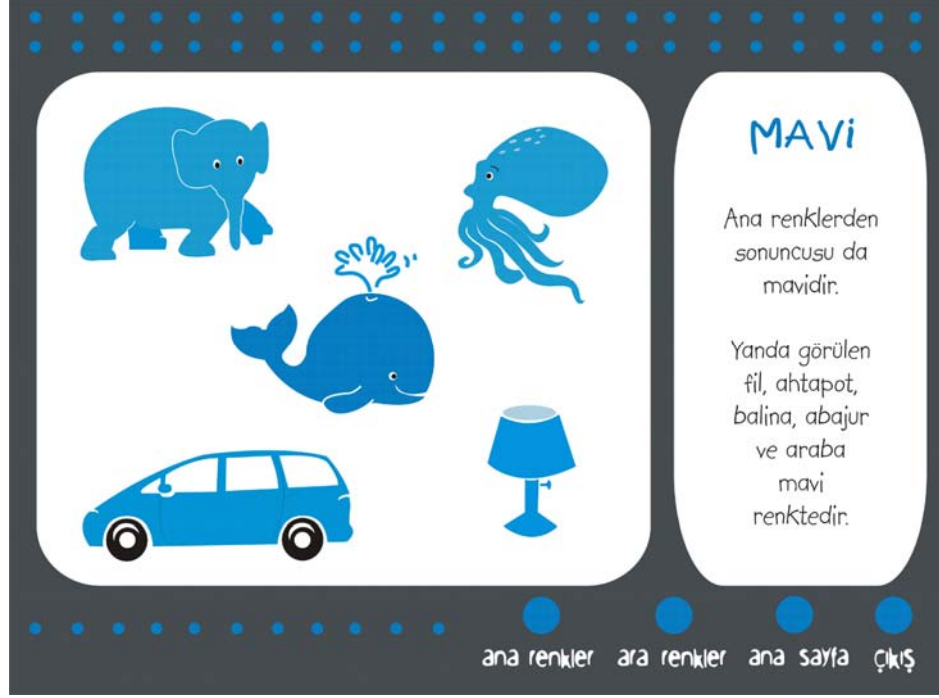
Resim 5.

Resim 6.

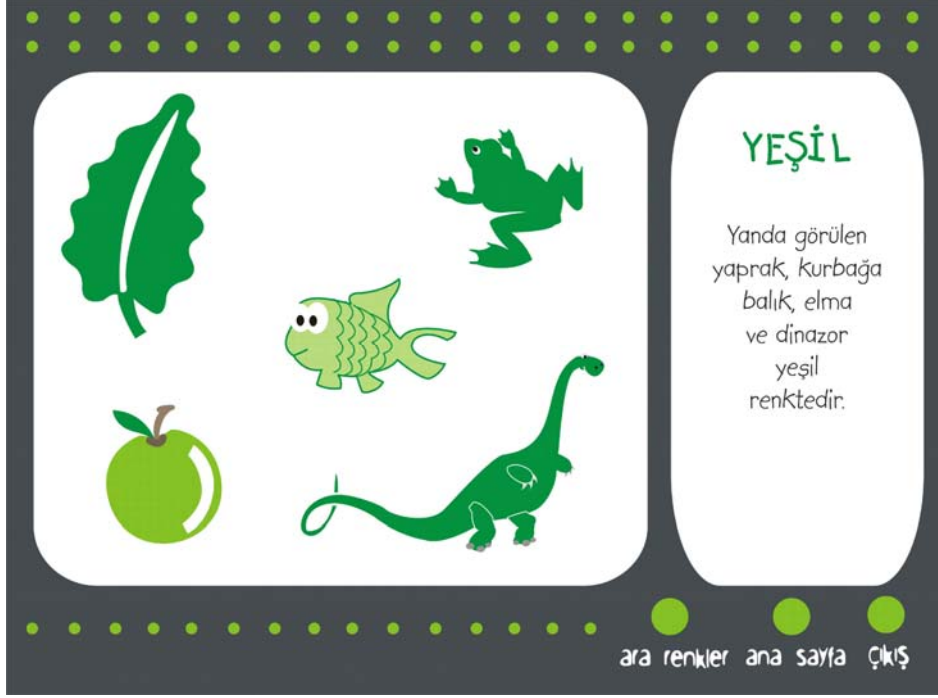
Resim 7.

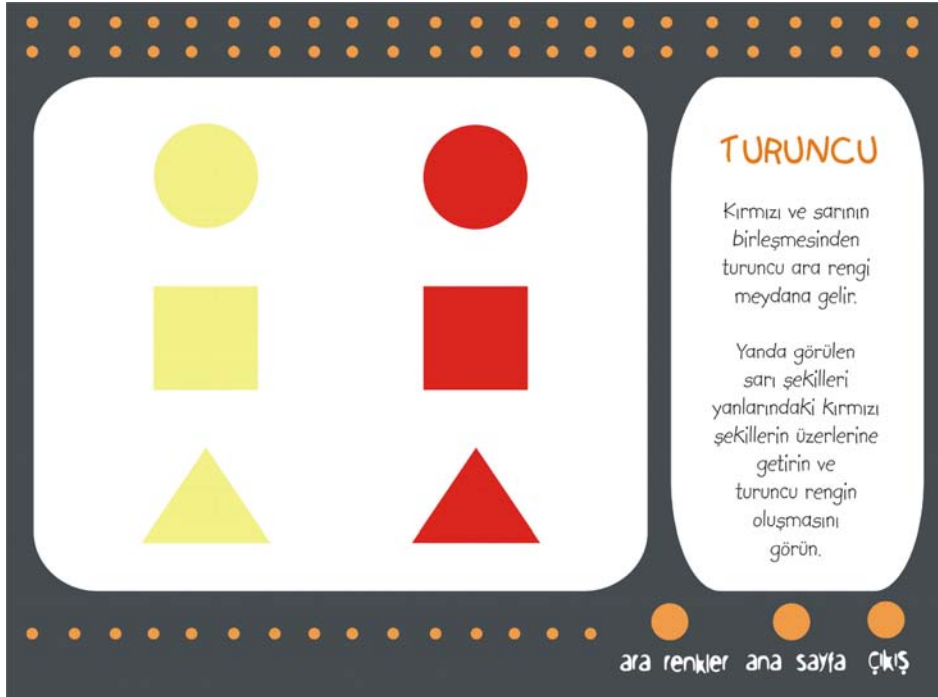
Resim 8.

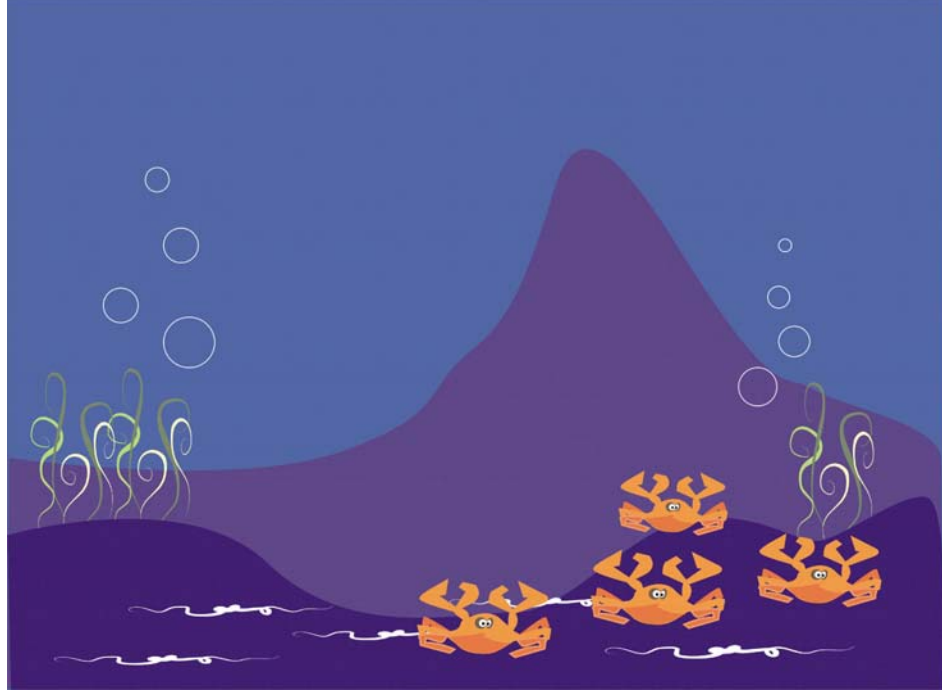
Resim 9.

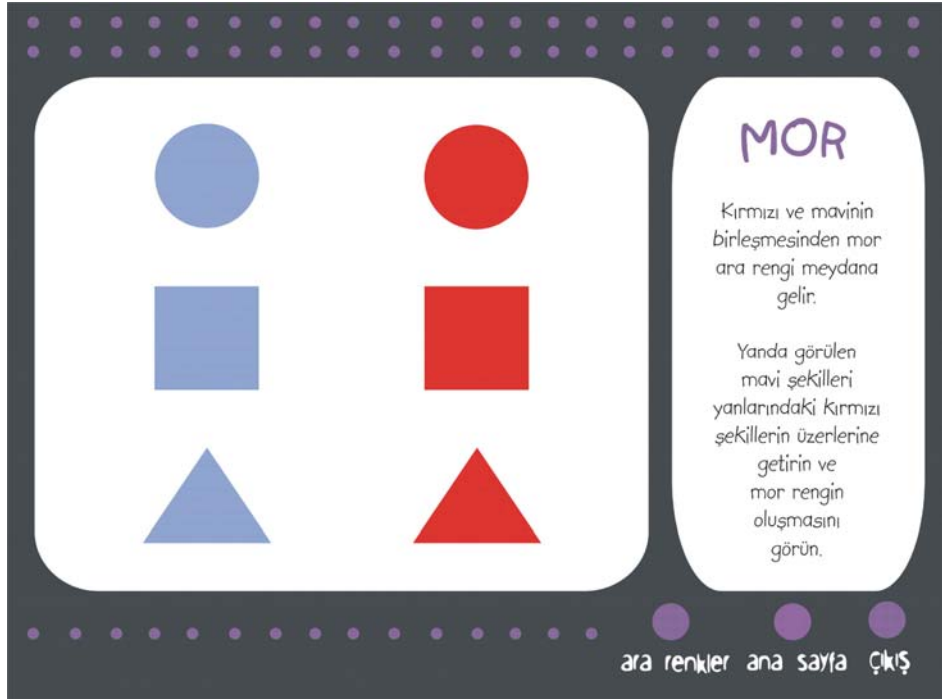
Resim 10.

Resim 11.

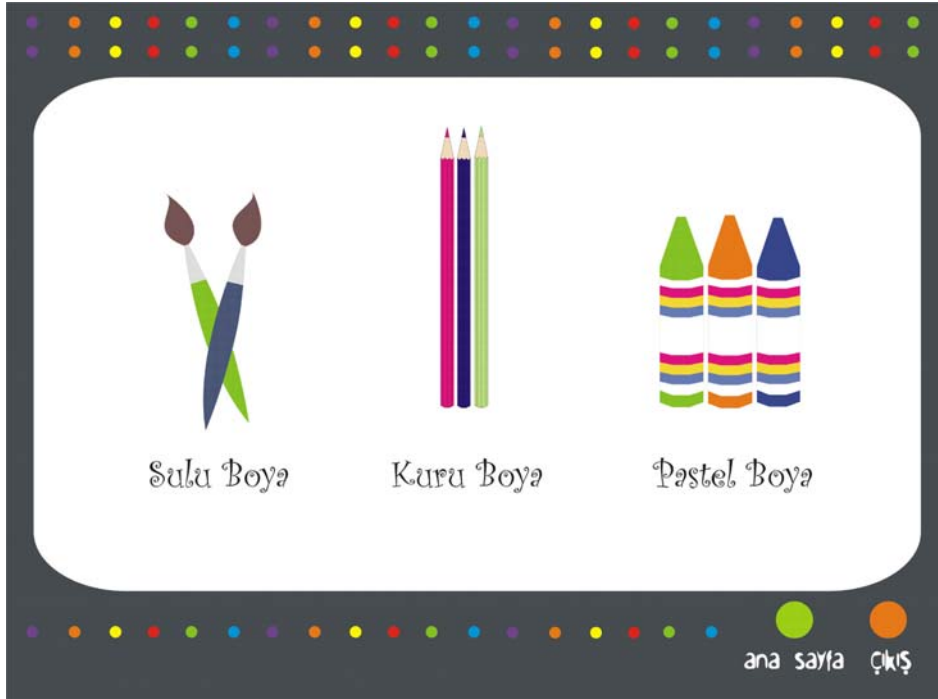
Resim 12.

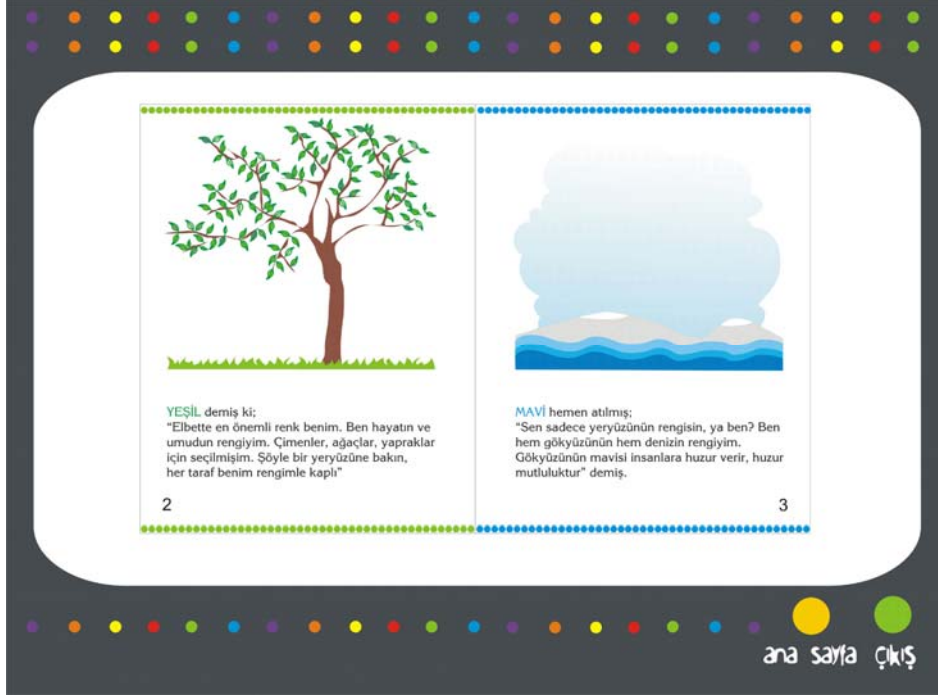
Resim 13.

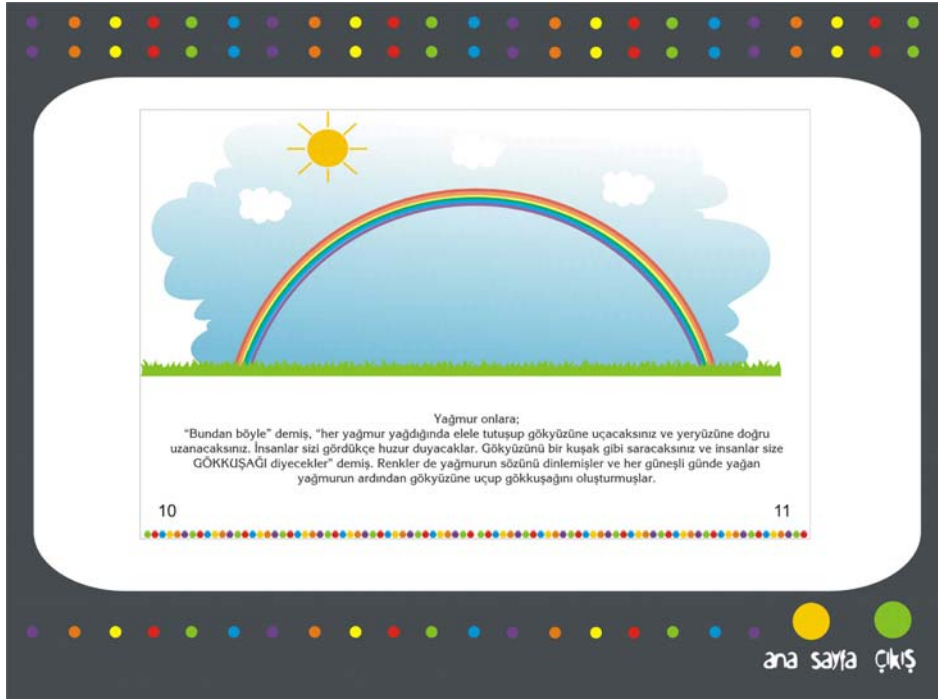
Resim 14.

Resim 15.

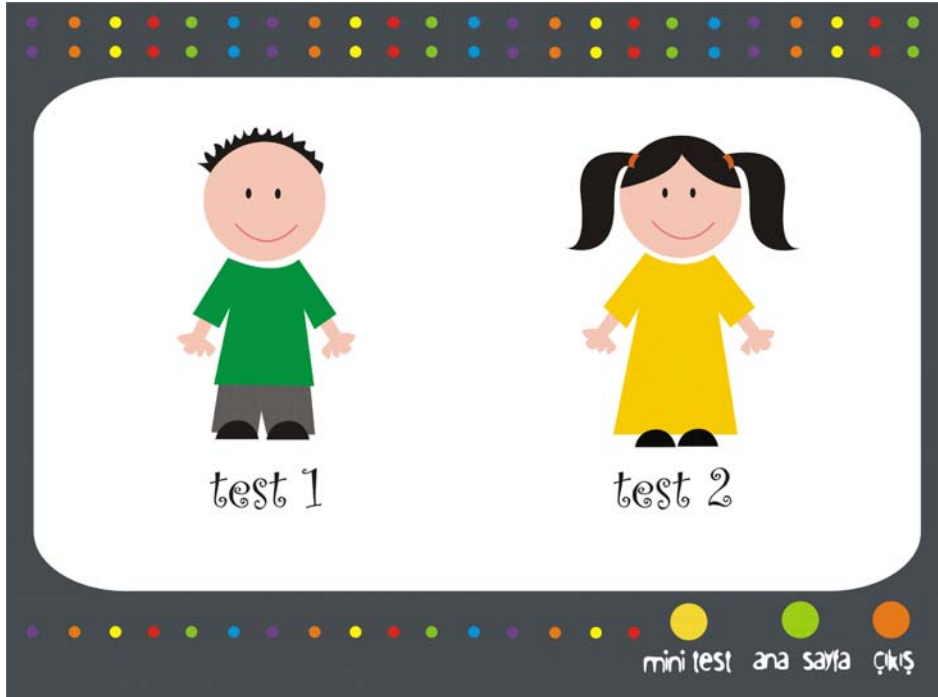
Resim 16.

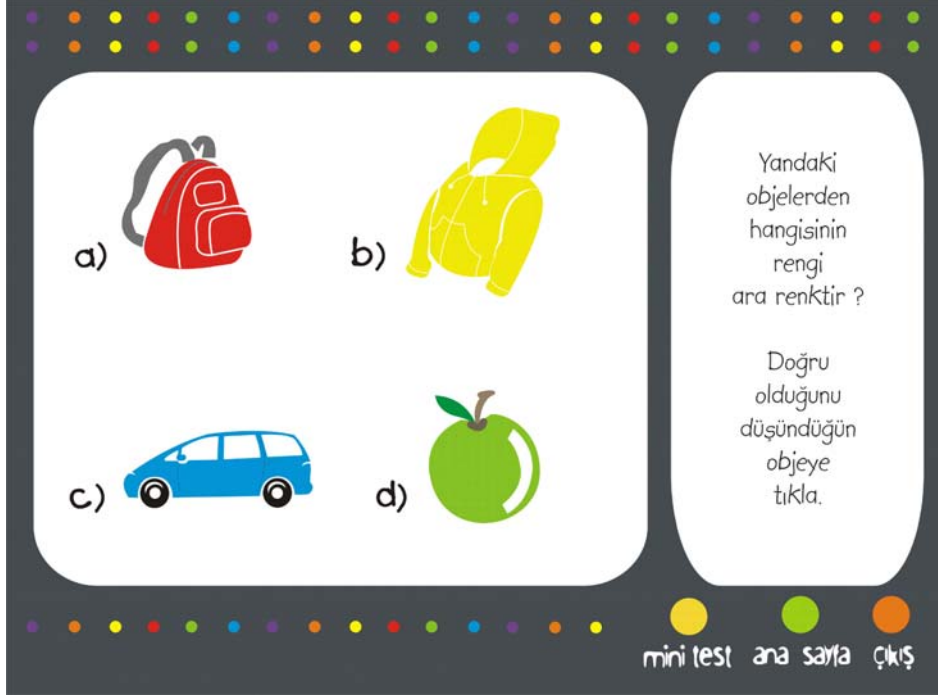
Resim 17.

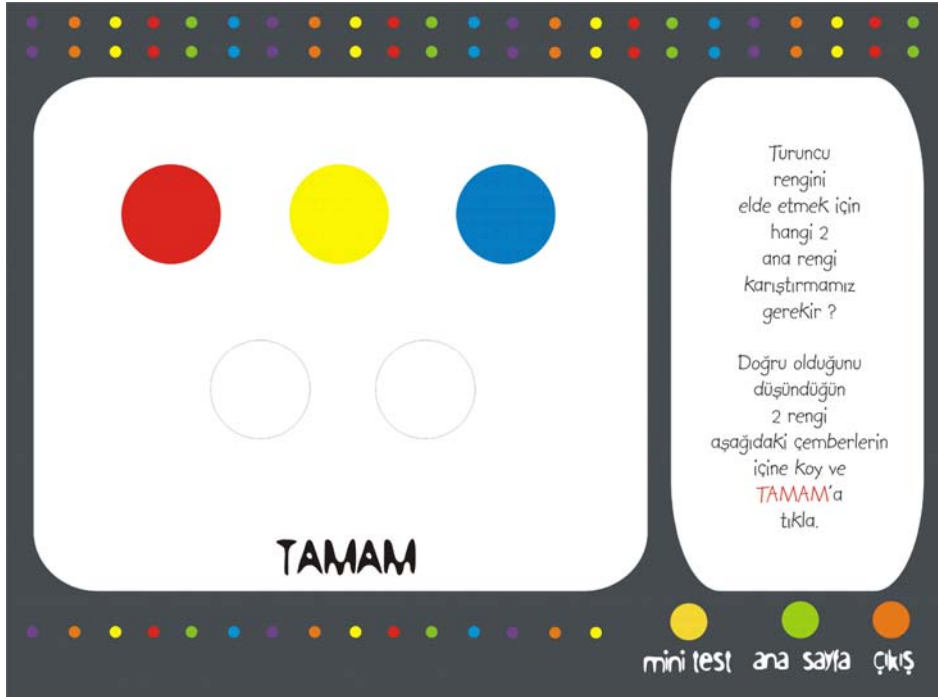
Resim 18.

Resim 19.

Resim 20.

Ek 4: Araştırma İzni

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EGD.0.33.05.311- /434 / 5252
Konu : Araştırma İzni

13/12/2006

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

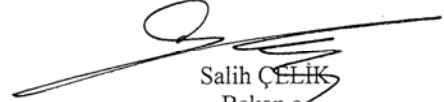
İlgi : 13.11.2006 tarih ve B.30.2.GÜN.0.F8.00.00/9026 sayılı yazı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Nesli Simge KAHVECİOĞLU'nun "İlköğretim I. Kademe II. Sınıf Resim-İş Dersinde "Renkleri ve Renkli Resim Tekniklerini Tanıyabilme" Konusunun Etkileşimli Ortamda Anlatımının Değerlendirilmesi" konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak Başarı Testinin Ankara İli Gazi Koleji, TED Ankara Koleji ve Özel Aydın Anadolu Kolejinde uygulama izin talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen (1 sayfa - 12 sorudan oluşan) anketin belirtilen okullarda uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

Araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Salih ÇELİK
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

EK :
Anket Örneği (1 Adet-1 Sayfa)

Ek 5: Uygulama Esnasında Çekilen Fotoğraflar

Resim 21.

Resim 22.

Resim 23.

Resim 24.

Resim 25.

Resim 26.

Resim 27.

Resim 28.

Resim 29.

Resim 30.

Resim 31.

Resim 32.

